

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

ROOSA HONKALA

Tapahtumaturvallisuus ja turvallisuussuunnitteluopas

Case: Resto-tietotaitokilpailu 2024

MATKAILUN TUTKINTO-OHJELMA
2024

TIIVISTELMÄ

Honkala, Roosa: Tapahtumaturvallisuus ja turvallisuussuunnitteluopas
Case: Resto-tietotaitokilpailu 2024
Opinnäytetyö, AMK
Tutkinto-ohjelma: Matkailun tutkinto-ohjelma
Marraskuu 2024
Sivumäärä: 50

Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailun järjestysvastuussa on ollut Satakunnan ammattikorkeakoulu, joka toimi myös tämän toiminnallisen opinnäytetyön toimeksiantajana. Tämän työn tuotoksena toteutettiin turvallisuussuunnitteluopas kilpailutapahtuman kollegaohjelman turvallisuussuunnitteluun. Oppaan tavoitteena olisi tukea Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelman tai samankaltaisten tapahtumien turvallisuussuunnittelua.

Tässä työssä hyödynnettiin kilpailutapahtumasta kertynyttä kokemusta ja tietotaitoa, jota tuettiin tämän työn kirjallisella teoriaosuudella, jossa teoreettisena viitekehyksenä toimi tapahtumaturvallisuus. Tapahtumaturvallisuuden näkökulmana käytettiin tapahtumajärjestäjän näkökulmaa. Järjestäjän näkökulma sekä Resto-tietotaitokilpailu rajaus vaikutti työn kokonaiskuvaan, johon otettiin huomioon kilpailutapahtumaan laajuuteen ja luonteeseen liittyviä velvoitteita, lakeja ja ominaispiirteitä.

Työn toteutuksessa hyödynnettiin aineistonkeruuseen erilaisia juridisia lähteitä sekä tapahtumateollisuuden välttämättömiä tietolähteitä. Tapahtumajärjestäjä on vastuussa osallistujien ja työntekijöiden turvallisuudesta ja siihen liittyvistä muista turvallisuusjärjestelyistä sekä koko tapahtuman suunnittelun prosesseista. Turvallisuussuunnitteluoppaan toteutus oli Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelmaan ajankohtainen sekä tällä työllä varmistettiin turvallisuusvelvoitteiden huomioon ottaminen vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailussa.

Avainsanat: turvallisuussuunnittelu, tapahtumaturvallisuus, tapahtuma-ala, turvallisuus, kilpailut, tapahtumat

ABSTRACT

Honkala, Roosa: Event safety and security planning guide

Case: Resto-competition 2024

Bachelor's thesis

Degree programme: Tourism

November 2024

Number of pages: 50

The Satakunta University of Applied Sciences has been responsible for the organisation of the 2024 Resto-competition, which was also the commissioner of this practice-based thesis. The outcome of this thesis was the implementation of a safety planning guide for the safety planning of the colleague programme of the event. The aim of the guide would be to support the safety planning of the colleague programme of the Resto-competition or similar events.

This work was based on the experience and personal knowledge gained from the event, supported by a written theoretical part of this work, with event security as the theoretical framework. The event safety perspective was taken care of from the event organiser's point of view. The organiser's point of view and the Resto-competition delimitation influenced the overall picture of the work, which only considered the obligations, laws and characteristics related to the scale and nature of the competition event.

The work was carried out using a variety of juridical sources for data collection, as well as the necessary information sources of the event industry. The event organiser is responsible for the safety of participants and employees and other related safety arrangements, as well as for the whole event planning process. The implementation of the safety planning guide was a current thesis for the Resto-competition and this work secured the inclusion of safety obligations in the event.

Keywords: security planning, event security, event industry, competitions, events, security

ALKUSANAT

Kiitos kaikille opiskelijakollegoille, jotka ovat joillain tavalla olleet osana tätä opinnäytetyötä tai vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailua. Haluan erityisesti kiittää Sirja Nuoliojaa, kaikesta tuesta, hyvistä neuvoista ja extra olkapäästä

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TYÖN TAVOITE.....	7
2.1 Aihe ja menetelmä.....	8
2.2 Toimeksiantaja	9
3 TAPAHTUMATURVALLISUUS.....	10
3.1 Turvallisuussuunnittelu	12
3.2 Riskienhallinta	17
3.3 Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa	18
3.4 Tapahtuman turvallisuus toteutusvaiheessa.....	23
3.5 Sisäinen- ja ulkoinen viestintä	24
3.6 Osallistujien turvallisuus	25
3.7 Tapahtuman jälkivaihe.....	27
3.8 Tapahtumaturvallisuuden yhteenveto.....	28
4 TUOTOKSEN TOTEUTUS JA PROSESSIN KUVAAMINEN.....	28
5 LÄHDEKRITIIKKI JA LUOTETTAVUUSTARKASTELU	31
6 POHDINTA JA TOIMEKSIANTAJAN PALAUTE.....	32
LÄHTEET.....	34
LIITE 1 : ELINKEINOELÄMÄN YRITYSTURVALLISUUSMALLI	37
LIITE 2 : TURVALLISUUSSUUNNITTELUOPAS RESTO- TJETOTAITOKILPAILUN KOLLEGAOHJELMAAN.....	38

1 JOHDANTO

Tapahtumaturvallisuus koostuu lakisääteisistä velvoitteista, joiden päätarkoituksena on varmistaa kaikkien osallistujien hyvinvointi. Sen vuoksi se on olennainen osa onnistunutta tapahtumaa ja nautinnollista kokemusta. Tapahtumaturvallisuuden peruslähtökohta on riskien tunnistaminen ja niiden hallinta yhtenä isona kokonaisuutena, joka koostuu monien eri viranomaisten ja toimijoiden ammattitaidosta. Tapahtuman järjestäjällä on vastuu tapahtuman kokonaisuudesta, velvoitteista ja prosesseista.

Tämän työn tarkoituksena on nostaa tapahtumajärjestäjän vastuu vastuullisena johtajana, joka hallitsee omalla turvallisella käytöksellään ja ammattitaidollaan koko tapahtumaprosessia sen elinkaaren jokaisessa vaiheessa. Opinnäytetyön aiheena ja viitekehyksenä käytetty tapahtumaturvallisuus nostetaan esille yhtenä tärkeimpänä asiana. Työn toiminnallisena osuutena on syntynyt turvallisuussuunnitteluopas, joka käsittelee Resto-tietotaitokilpailun toista kilpailuohjelmaa; kollegaohjelmaa. Oppaan tavoitteena on antaa tukea turvallisuussuunnitteluun, joka on jokaisen tapahtuman runko. Opasta voidaan hyödyntää laajasti eri tapahtumien suunnittelussa.

Resto-tietotaitokilpailu järjestettiin vuonna 2024 Porissa. Tämän työn kirjoittaja toimi tapahtuman opiskelija projektipäällikkönä, jolla oli merkitystä työn ajankohtaisuudelle, tapahtuman onnistumiselle, restonomikoulutuksen tunnettujen lisäämiselle ja henkilökohtaiselle kasvamiselle johtajana. Tapahtuma järjestäjän täytyy johtaa tapahtuman järjestämistä lain ja velvollisuuksien määreissä. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön teoria- ja tuotos osuudet pohjautuvat lakien ja velvoitteiden lisäksi henkilökohtaisiin tapahtumassa tehtyihin havaintoihin.

2 TYÖN TAVOITE

Resto-tietotaitokilpailu on valtakunnallinen kilpailutapahtuma, jossa restonomiopiskelijoista koostuvat joukkueet ympäri Suomen tulevat kilpailemaan kiertävällä järjestysvastuulla olevaan ammattikorkeakouluun, jossa kilpaillaan paremmuudesta ammatillisten matkailuteollisuuden tehtävien ratkaisemisessa. Järjestysvastuun valitsee Suomen restonomikouluttajien MaRaTa-verkosto. (Resto.fi, n.d., Tapahtuman historia.) Kilpailun tehtävät ovat tapahtuman yhteistyö yritysten yritystoimintaan liittyviä ammatillisia tehtäviä. Tapahtuman kiertävä järjestysvastuu vuonna 2024 osui ensimmäistä kertaa Satakunnan ammattikorkeakouluun. Resto-tietotaitokilpailut järjestettiin Porissa vuonna 2024 Satakunnan ammattikorkeakoulun toimesta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa Resto-tietotaitokilpailuun turvallisuussuunnitteluopas kollegaohjelman näkökulmasta. Turvallisuussuunnitteluoppaassa huomioidaan tärkeimmät turvallisuusvelvollisuudet, joita tapahtumajärjestäjän tulee noudattaa. Turvallisuussuunnitteluoppaassa kuvataan Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelmaan liittyviä toimenpiteitä sekä ohjausta riskien hallitsemiseen. Turvallisuussuunnitteluoppaaseen on koottu yhteen tapahtumaan liittyvät turvallisuusasiat, jotka auttavat ensisijaisesti tapahtumajärjestäjää hahmottamaan turvallisuussuunnittelun kokonaiskuvassa. Tapahtuman järjestäjä vastaa tapahtuman turvallisuudesta kokonaisuudessaan (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), n.d-a.)

Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelma poikkeaa tapahtuman toisesta ohjelmasta eli kilpailijaohjelmasta. Resto-tietotaitokilpailuihin osallistuu kilpailujoukkueiden lisäksi opetushenkilökuntaa eri puolilta Suomea; heitä kutsutaan kollegoiksi. Kollegaohjelmaan osallistujat, eivät osallistu kilpailijaohjelman kilpailutehtävien työstämiseen. Kilpailijaohjelma koostuu suurimmaksi osaksi kilpailutehtävien työstämisestä, jolloin kollegoille tehtävien työstön ajaksi on ohjattua toimintaa.

Kummassakin ohjelmassa on aktiviteetteja, jotka tapahtuvat samaan aikaan kuten muun muassa ruokailut ja kilpailutapahtuman päätös gaala. Kollegat ovat kilpailujoukkueiden tukihenkilöitä, jotka kannustavat omaa joukkuetta parhaaseen mahdolliseen tulokseen. (Resto.fi, n.d., Kollegoille.)

Kollegoille tapahtumaan osallistuminen on työmatkailua. Matkailu on toimintaa, jossa ihmiset matkustavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolella olevaan paikkaan ja oleskelevat siellä korkeintaan yhden vuoden ajan (12 kuukautta) vapaa-ajanvieton, liikematkan tai muussa tarkoituksessa. Tähän kuuluvat tavat ja palvelut, jotka matkailija itse maksaa tai joku muu maksaa hänen puolestaan, tai jotka hän saa vastikkeetta omaan käyttöönsä tai annettavaksi jollekin toiselle. Mukaan lasketaan menot, jotka on maksettu ennen matkaa tai sen jälkeen (Tilastokeskus, n.d-a).

2.1 Aihe ja menetelmä

Tämä työ on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ammatillinen tuotos, joka voi palvella eri kohderyhmiä tai toimintaympäristön arjen käytäntöjä. (Kostamo, Airaksinen & Vilkka, 2022, 1.1 Toiminnallinen opinnäytetyö kehittämistyönä.) Toiminnallisella opinnäytetyöllä tekijä näyttää ammatillisen asiantuntijuuden kehittävällä sekä tutkimuksellisella otteella, jonka lopputulos on konkreettinen tuotos tai raportti, jossa kuvataan perustellusti tuotokseen liittyvät lähtökohdat, valinnat ja ratkaisut. (Vilka 2021; Vilka & Airaksinen 2003, viitattu lähteestä Kostamo, Airaksinen & Vilka, 2022, 1.1 Toiminnallinen opinnäytetyö kehittämistyönä.) Toiminnallisen opinnäytetyön raportissa täytyy esittää asianmukaisen tietoperustan yhteydessä toiminnallisen osuuden kuvaus ja arviointi suhteessa kerättyyn tietoperustaan, sekä osuuden valmistumisvaiheet johdonmukaisesti työn etenemisjärjestyksessä. (SAMK, n.d-a)

Tästä tuotoksena toimivasta tapahtumaturvallisuuden suunnitteluoppaasta Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelmaan voi olla hyötyä tuleville Resto-tietotaitokilpailujen järjestäville tahoille kuten korkeakouluille sekä muille järjestäjille, sillä työn teoreettinen viitekehys käsittelee kyseisen kilpailutapahtuman tapahtumaturvallisuuden suunnittelua. Tässä työssä ei ole siis huomioitu tapahtumateollisuuden tapahtuma-alueen rakentamiseen liittyvää lainsäädäntöä, lavatekniikkaa (valo- ja pyrotekniikkaa), massatapahtuman järjestyksen valvontaa tai muita isoille tapahtumille tunnusomaisia piirteitä, koska niiden kuvantamiseen tai tarkentamiseen ei ole tarvetta Resto-tietotaitokilpailun laajuuden ja luonteen vuoksi. Kuitenkin tässä työssä sivutaan tärkeitä turvallisuuden liittyviä ja välttämättömiä huomioita, joilla on suuri painoarvo tapahtumaturvallisuuden kokonaiskuvassa.

2.2 Toimeksiantaja

Resto-tietotaitokilpailu järjestetään restonomi- tai palveluliiketoiminnan tutkintoa tarjoavissa ammattikorkeakouluissa Suomen laajuisesti. Satakunnan ammattikorkeakoulu eli SAMK toimii neljällä eri koulutuspaikkakunnalla kampuksineen: Raumalla, Huittisissa, Kankaanpäässä ja Porissa. (SAMK, n.d-b.) Resto-tietotaitokilpailu järjestettiin Porissa, jolloin SAMK Porin kampus oli osana tapahtumaa. Järjestysvastuussa olevasta ammattikorkeakoulusta koostaan opiskelijoista koostuva tiimi, joka toteuttaa tapahtuman yhdessä ohjaavien opettajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Resto-tietotaitokilpailu on järjestetty joka vuosi vuodesta 2002 lähtien eri ammattikorkeakoulujen toimesta. Vuoden 2021 kilpailutapahtuma peruttiin, ja järjestettiin seuraavan kerran ensi vuonna 2022 maailmanlaajuisen pandemian vuoksi. (Resto.fi. n.d., Tapahtuman historia.)

Teollisuusammattikorkeakouluksi profiloitua SAMK on valinnut tehtäväkseen tuottaa muuntuvaa osaamista ajanmukaisen ja monialaisen työelämän tarpeisiin paikallisesti ja valituilla aloilla valtakunnallisesti koko Suomen mittakaavassa. Vahvuusaloina toimivat SAMKissa automaatio, robotiikka, tekoäly, ihmisen osallisuus ja toimintakyky sekä matkailu- ja elämysteollisuus. (SAMK, n.d-c.)

Ilman Resto-tietotaitokilpailua tai kirjoittajan osallisuutta järjestäjätiimiin SAMKin opiskelijana, tätä toiminnallista oppinäytetyötä tai tätä tapahtumasta syntyttä turvallisuussuunnitteluopasta ei olisi voitu toteuttaa. Opasta voidaan tulevaisuudessa hyödyntää Resto-tietotaitokilpailun suunnittelussa tai muun samankaltaisen tapahtuman suunnittelussa.

3 TAPAHTUMATURVALLISUUS

Kokonaisuudessa tapahtumaturvallisuuden osa-alueet koostuvat tapahtuman riskien-, suojaus- ja hallintakeinoista, mitattavuudesta, kehittämisestä ja varautumisesta poikkeamiin. Kokonaishallintakeinoihin kuuluu tapahtuman suunnittelu, viestintä, asiantuntevuus ja tapahtuman eri sidosryhmät kuten henkilöstö sekä yhteistyö viranomaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), n.d-a.) Lisäksi tapahtumaturvallisuuteen kuuluu tiettyjä lainsäädäntöjä, jotka ohjaavat tapahtuman toteutusta kaikkien tapahtumaan osallistuvien turvallisuuden kannalta. Tapahtumaan osallistuvien turvallisuuden ja terveyden turvaamiseksi lainsäädäntöön on sidottu turvallisuussuunnitelman laatiminen, joka on tapahtumajärjestäjän vastuulla.

Osan tapahtumista lainsäädäntö tunnistaa yleisötilaisuus -käsitteen perusteella. Yleisötilaisuuksista säädetään muun muassa kokoontumislaisissa, pelastuslaissa (16§) ja kuluttajaturvallisuuslaissa (7§). (Kuusisto ym., 2023, s. 23.)

Kuluttajaturvallisuuslain tarkoitus on varmistaa kulutustavaroiden ja -palveluiden turvallisuus sekä ennalta ehkäistä niiden yhteyteen liitettävät terveys- ja omaisuusvaarat. (Kuluttajaturvallisuuslaki, 920/2011.) Lisäksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (3§) tunnistaa erilaisten näytösten ja esitysten järjestämisen. Tapahtuma-alan keskeinen juridinen määritelmä on kokoontumislain määrittely yleisötilaisuudesta. Kokoontumislain tarkoituksena on turvata perustuslaissa (13§) säädetyn kokoontumisvapauden käyttämistä sekä ohjata yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämistä tarvittavilla järjestysluonteisilla säännöksillä. (Kuusisto ym., 2023, s. 23–24.)

Tapahtumien järjestäminen eli ihmisten koolle kutsuminen on Suomessa peruslaillinen oikeus (perustuslaki 13§), jonka mukaan tapahtumajärjestäjä voi olla kuka tahansa yhteiskunnan toimija, oli kyseessä yritys, yhdistys, kunta valtio tai yksittäinen kansalainen. Tällainen toimija ei välttämättä ole tapahtuma-alan toimija, vaan tapahtuma-alan palveluita ostava asiakas. (Kuusisto ym., 2023, s. 24.)

Ammattimainen tapahtuman järjestäjä on tapahtumien toteuttamista ja järjestämistä elinkeinotoimintana. Ammattimainen tapahtumajärjestäjä toteuttaa tapahtumat ulkoisen asiakkaan kautta tai omalla riskillään. Ammattimainen tapahtumajärjestäjä on osa tapahtumateollisuuden toimintaa sekä sen yritysverkkoa. (Tapahtumateollisuus ry:n yleisesite, 2023, s.8.) Asiantunteva tapahtumanjärjestäjän vastuulla on laatia kattava, uniikki ja räätälöity turvallisuussuunnitelma jokaista tapahtumaa varten, niin että, turvallisuussuunnittelu muodostuu ohjeista, -perehdytyksestä ja -harjoituksista tapahtumaa varten. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 42.)

Turvallisuusjärjestelyistä vastuussa on tapahtumajärjestäjä, jolla on tarvittava asiantuntijuus tapahtumien järjestämiseen. Tapahtumateollisuus ry kuvailee tapahtumanjärjestäjän olevan vastuussa tapahtuman tuotannon käynnistämisestä ja johtamisesta. (Tapahtumateollisuus ry yleisesite, 2023, s.8.) Johtaminen on viestintää, jolla pyritään tavoitteisiin. Liiketoimintaa ei olisi ilman viestintää ja johtamista. (Lohtaja-Ahonen & Kaihovirta, 2012, s. 13.)

3.1 Turvallisuussuunnittelu

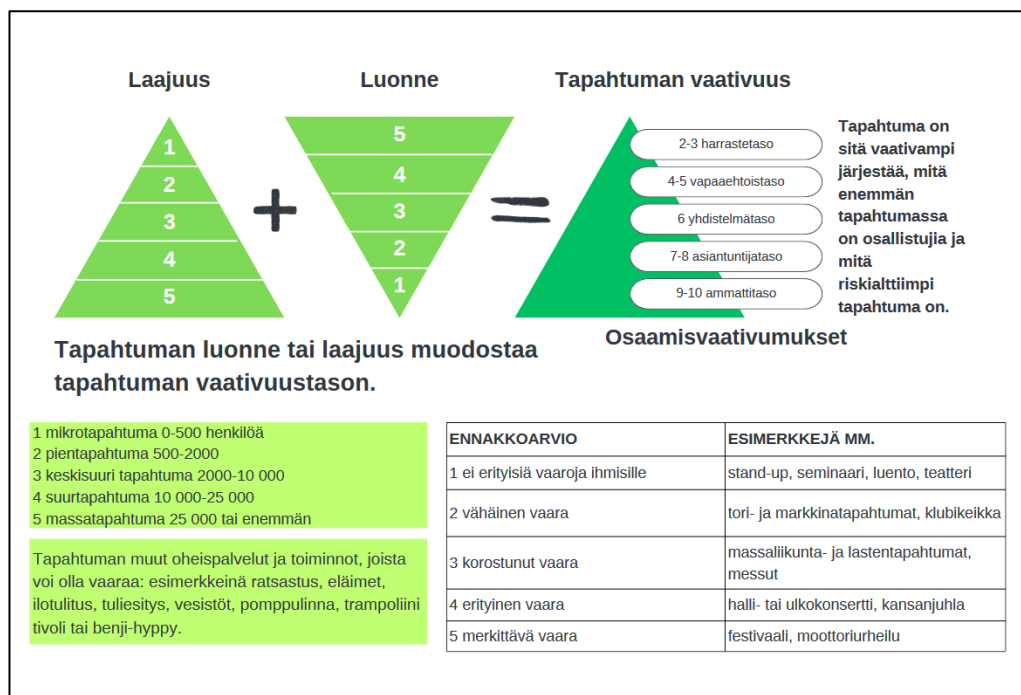
Tapahtumaprosessiin kuuluvat suunnittelu- ja toteutusvaihe sekä jälkivaihe (Wallo ym., 2022, kohta 7.). Tapahtuman suunnitteluvaihe on aikaa vievin vaihe, ja siksi sanonta: ”Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty” pitää paikkansa tapahtumien toteuttamisessa. Suunnitteluvaiheessa pyritään hahmottamaan tapahtuman kulku alusta loppuun niin kuin sen halutaan toteutuvan todellisuudessa. Tapahtuman toteutusvaiheessa tarvittavat yhteistyökumppanit, viranomaiset ja henkilökunta kannattaa ottaa mukaan suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, silloin mukana olevat kumppanit sitoutuvat tapahtuman tavoitteisiin, ja tapahtuman onnistuminen kasvaa. (Wallo ym., 2022, kohta 7.1.)

Vastuu tapahtuman suunnittelun käynnistämisestä, suunnittelusta ja johtamisesta on tapahtumajärjestäjällä. Tapahtumateollisuus ry määrittelee tapahtuman olevan aikaan ja tilaan sidottu, suunniteltu ja tavoitteellinen tilaisuus, joka on suunnattu tietyille kohderyhmälle, johon osallistuminen poikkeaa tapahtuman aikana normaaleista rutiineista. Tapahtuma voi olla joko yksittäinen tai toistuva, sekä se voi tapahtua niin fyysisessä kuin virtuaalisessa tilassa. (Tapahtumateollisuus ry yleisesite, n.d., s. 8.)

Tapahtumien tuottamiseen on ominaista, että tapahtumat syntyvät harvoin yhden ainoan tahon puolesta. Tapahtuma-alaan kuuluu toimijoita, joiden koko liiketoiminta tai osa liiketoiminnasta, liittyy tapahtumiin. Tapahtumatilojen vuokraus, tapahtumatuotanto tai tapahtumatekniikan vuokraus ja yrityksen

omat palvelut ovat esimerkkejä tapahtumateollisuuden aloista, joiden toimijoille tapahtumat ovat useimmiten pääasiallinen elinkeino. Turvallisuus- ja kuljetuspalveluita tai ravintola-alan palveluita taas tarvitaan useilla muillakin toimialoilla, jolloin näitä tarjoavissa yrityksissä tapahtumista muodostuva liiketoiminta on monesti vain osa kokonaisuudesta. (Kuusisto, Sahlstedt, Välimäki & Westerholm, 2023, s. 13, kohta Tapahtuman toimijoiden kuvaukset.) Tapahtumanjärjestäjän vastuulla on tapahtumaan liittyvien eri osa-alueiden yhtäaikaisten hallinnointi ja näiden organisointi sekä johtaminen yhdeksi kokonaisuudeksi (Kuusisto ym., 2023, s. 14, kohta Tapahtuman järjestäjät (tapahtumatuottaja)).

Oleennaista tapahtuman suunnittelu vaiheessa on keskittyä tapahtuma paikkaan, tapahtuman luonteeseen ja laajuuteen sekä kohderyhmään. Kohderyhmän määrittelyllä ja arviolla osallistujien lukumääristä ja tavoitteista ovat oleellisia turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 29–30.) Turvallisuus- ja kemikaalivirasto eli Tukes kehottaa jo tapahtuman suunnittelun varhaisessa vaiheessa määrittelemään tapahtuman vaativuuden, jossa otetaan huomioon tapahtuman laajuus ja luonne. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), n.d-c., kohta Tapahtuman määrittely.)

Kuvio 1. Tapahtumaturvallisuuden määrittelyn hahmotelma (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto)

Tapahtuman vaativuustaso saadaan Tukesin eli Turvallisuus- ja kemikaalikeskuksen laatiman kaavion mukaan (Kuvio 1) laajuuden ja luonteen yhteenlasketulla tuloksella. Tapahtuman laajuus on jaettu mikrotapahtumasta massatapahtumaan. Mikrotapahtumassa laajuus on 1, ja massatapahtumassa laajuus on 5. Jokainen tapahtuman laajuus on luokiteltu henkilömäärän mukaan. Tapahtuman luonne määritellään myös asteittain ennakoarvion 1–5 mukaan, jossa vaarat arvioidaan. Tapahtuma on haastavampi järjestää, mitä enemmän tapahtumassa on osallistujia ja vaaroja, sitä riskialttiimpi tapahtuma on. Tapahtuman vaativuus on laajuuden luonteen summa, joka voi olla harrastetasta ammattitasoon. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), n.d-a.)

Turvallisuussuunnittelussa turvallinen ja onnistunut tapahtuma saadaan varmimmin kun, järjestävät ja muut tapahtumassa vastuussa olevat tahot mieltävät turvallisuuden yhdeksi keskeisemmiksi tekijöiksi jo tapahtuman suunnittelun jo turvallisuussuunnittelun alussa. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 29.) Jotta kaikki tapahtumasta vastuussa olevat tahot mieltävät turvallisuuden yhdeksi keskeisemmäksi tekijäksi, on siitä vastuussa tapahtumajärjestäjä, joka on vastuussa turvallisuusjohtamisesta ja turvallisuuskulttuurin luomisesta omalla viestinnällään.

Turvallisuusjohtaminen pohjautuu työturvallisuuslakiin (Mannermaa, 2022, s.67). Työturvallisuuslain (738/2002) tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työympäristöä työntekijöiden työkyvyn säilymistä ja torjua työtapaturmia ja muita työstä tai työympäristöstä aiheutuvia terveyshaittoja. (Työturvallisuuslaki 738/2002, 1 luku 1 § mon.) Turvallisuusjohtaminen yhdistetään jokapäiväisiin toimintoihin ja samalla se on järjestelmällistä suunnittelua, seuranta, toimintaa ja jatkuvaa kehittämistä. Se on suunnitelmallista, tavoitteellista ja ennakoivaa menetelmien, toimintatapojen ja ihmisten johtamisesta. Turvallisuusjohtamisessa voidaan puhua sekä menetelmäjohtamisesta että ihmisten johtamisesta, se on strategista mutta myös operatiivista. Turvallisuusjohtaminen ei perustu pelkästään lakiin, vaan on tärkeää edistää työntekijöiden omaehtoisen turvallisuuden hallitsemista. (Mannermaa, 2022, s.67.)

Mannermaa (2022) esittelee *Työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin* -käsikirjassa turvallisuusjohtamisen prosessia, jonka hän tiivistää neljään päävaiheeseen. Ensimmäisenä on strateginen suunnittelu, joka laaditaan johtoryhmän ja asiantuntijoiden kanssa. (Mannermaa, 2022, s.68.) Tapahtuma-alalla strategisen suunnittelun voisi laatia järjestäjät ja viranomaiset. Mannermaa listaa strategiseen suunnitteluun organisaatiotason tavoitetilan määrittelyn turvallisuudelle, vastuiden ja tehtävien määrittelyn eri toimijoille, osallistumiskäytäntöjen ja yhteistyökumppaneiden määrittelyn, yleisten turvallisuusohjeiden ja toimintatapojen määrittelyn, mittaristo ja tiedottamiskäytännön määrittely. (Mannermaa, 2022, s.68.)

Mannermaa listaa toisena prosessissa ”Vuotuisten tavoitteiden asettaminen”, jotka johto, esihenkilöt ja työntekijät määrittävät. Määritetään turvallisuuden kehittämistarpeet, asetetaan tavoitteet ja mittarit, tavoitteiden purku suunnitelma malliksi ja osallistetaan työntekijät mukaan kehittämiseen sekä tiedottamiseen tavoitteista, ohjeista ja vastuista. (Mannermaa, 2022, s.68.) Tapahtuma-alalla jokainen tapahtuma on erilainen eikä kaikissa tapahtumissa välttämättä työskentele samoja henkilöitä tai toimi samoja yrityksiä. Siksi on tärkeää tapahtuman järjestäjä määrittää tavoitteet vuosittain sekä tapahtuma kohtaisesti.

Prosessi toiseksi viimeisinä vaiheina testaan, miten turvallisuusjohtaminen onnistuu arjessa tai tapahtumassa. Esihenkilöt ja työntekijät ovat vastuussa riskien ennakkoinnista, vaarojen tunnistamisesta ja vaarantapahtumista ilmoittamisesta. Lisäksi tavoitesuunnitelmat toteutetaan ja toiminnasta raportoidaan, työn vaaroja arvioidaan sekä korjaavia toimenpiteistä tehdään. Olennaista on myös tiedottaminen turvallista tavoista sekä yhdessä organisaationa oppinen. Kun toimintatapoja, vastuita ja arviointeja on tehty, johtoryhmä ja asiantuntijat arvioivat ja jatkokehittävät turvallisuusjohtamista analysoiden kerättyä tietoa, arvioiden tavoitteiden toteutuksen onnistumista, turvallisuusjohtamisen toimivuutta ja turvallisuustilannetta sekä turvallisuuskulttuuria. (Mannermaa, 2022, s.69.)

Turvallisuuskulttuurilla tarkoitetaan työpaikan työntekijöiden sitoutumista ja toimintatapoja suhteessa työpaikan turvallisuusjohtamiseen. Käytännössä turvallisuuskulttuuria kuvaa se, miten työntekijät suhtautuvat turvallisuusohjeisiin ja miten he noudattavat niitä arjessa (Mannermaa, 2022, s.70). Kirjassa: *Tapahtuma on tilaisuus* (2022) avataan tapahtumaturvallisuutta, niin että toisiinsa turvallisuuden halutaan olevan näkyvää ja toisinaan näkymätöntä. Kuitenkin niin että osallistuja saa keskitetysti tunteen turvallisesta tapahtumasta, kirjassa tällöin todetaan sen olevan osa turvallisuuskulttuuria. (Wallo ym., 2022, kohta Turvallisuus.)

Elinkeinoelämän keskusliiton (2016) kehittämä organisaatioturvallisuuden mallia (Liite 1) voidaan soveltaa erilaisissa organisaatioissa. Yritysturvallisuusmalli koostuu yhdeksästä turvallisuusjohtamisen osa-alueesta, jotka varmistavat liiketoiminnan jatkuvuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden. Nämä osa-alueet ovat työturvallisuus, henkilöstöturvallisuus, tietoturvallisuus, ympäristöturvallisuus, pelastusturvallisuus, toimitila- ja kiinteistöturvallisuus, ja tuotannon ja toiminnan turvallisuus, varautuminen ja kriisinhallinta sekä väärinkäytösten ja poikkeamien hallinta. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2016, s.3.) Jotta osa-alueet voidaan määrittää, on turvallisuusjohtamiselle ja turvallisuus kulttuurin ymmärtämisellä iso merkitys, miten organisaatioturvallisuus rakennetaan.

Näiden edellä mainittujen osa-alueiden tärkeys vaihtelee yritysten ja toimialojen mukaan. Tärkeiden osa-alueiden määrittämiseen vaikuttaa organisaation strategia, joka ohjaa organisaation toimintaa ja arvoja. Toiminta edellyttää organisaatiolta riskienkartoitusta ja -hallintaa, jotta tärkeimmät turvallisuuden osa-alueet voidaan määrittää. Elinkeinoelämän keskusliiton yritysturvallisuusmalli (Liite 1) huomioi keskeisimmät sekä tärkeimmät osa-alueet ja toimenpiteet vaihtelevat organisaation mukaan, mutta paikalliset olosuhteet, lainsäädäntö ja riskit täytyy ottaa aina huomioon. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2016, s. 2.)

3.2 Riskienhallinta

Tapahtuman riskienhallinta on koordinoitua tehokasta ohjausta ja johtamista riskien suhteen. Keskeisiä toimia turvallisuusjohtamisessa on riskien tunnistaminen, riskianalyysi sekä riskien merkitysten arviointi. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 22.) Riskienhallinta on tärkeä osa työn turvallisuuden kehittämistä, koska tuntemattomia vaaroja ei voida torjua (Työturvallisuuspakki, n.d.). Siksi yhteistyö koko organisaation kanssa on oleellista turvallisuuskulttuurin luomisessa ja turvallisuusjohtamisessa.

Kattava riskienarviointi on myös koko tapahtuman turvallisuussuunnittelun lähtökohta, johon liittyy vaarojen tunnistaminen, niiden hallitseminen ja niistä tiedottaminen. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 2018, s.12 kohta 4.3. Riskien arviointi.) Siksi turvallisuusjohtamisen strategian luominen on tärkeää, että siihen osallistuvat koko organisaatio, jotta vaarat tunnistetaan, niitä pystytään hallitsemaan ja niistä tiedotetaan tarvittavan laajalle organisaation jokaiselle osa-alueelle. Turvallisuussuunnittelussa tapahtumajärjestäjän asiantuntemus, ammattitaito ja viestinnän merkitys korostuu, kun organisaation toiminnan hallitseminen tiivistyy yhdeksi kokonaisuudeksi.

Riskienhallinnan tavoitteena on tehdä työstä sekä ympäristöstä turvallisempi kaikille tapahtumaan osallistuville arvioiden uhkia ja vaarojen todennäköisyyttä. Riskienarvioinnin jälkeen riskeille määritellään toimenpiteet, joilla pyritään vähentämään uhkien vakavuutta ja todennäköisyyttä. (Työturvallisuuspakki, n.d.) Riskienhallintaan on kehitetty luova keino kartoittaa ongelmat ja riskit. Tämän riskienhallinta keinon nimi on POA eli Potentiaalisten ongelmien analyysi, jossa käytetään hyväksi POA-tiimiä sekä aivoriihitekniikkaa. POA-tiimi koostuu ongelmasta tai kohteesta tietävistä henkilöistä, jotka käsittelevät tilaisuuden vetäjän antamia avainsanoja ja asioita, joista kartoitetaan mahdollisia riskejä ja uhkia. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry, n.d.) Tulevaisuudessa tapahtumateollisuuteen voisi kehittää oman avainsanalistan, joka keskittyisi tapahtumateollisuuteen, ja sen suunnitteluun yhdistettäviä tärkeitä avainsanoja, jotka tukisivat riskienhallintaa.

Riskienhallinta on sidottu kuluttajalakiin ja palveluntarjoajan huolellisuusvelvoitteeseen sekä pelastus- ja kokoontumislakiin, joissa tapahtumajärjestäjä on veloitettu huomioimaan riskienhallinta osana turvallisuussuunnitelmaa. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 2018, s.12 kohta 4.3. Riskien arviointi.) Osana riskienhallintaa on huomioida tapahtumapaikan ympäristö ja tilat, asiakkaat ja sivulliset, ohjelma ja aikataulu sekä tapahtumassa käytettävät mahdolliset laitteet ja rakenteet. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), n.d-a.)

Tapahtumajärjestäjältä odotetaan ennakoivaa turvallisuuskulttuuria, jossa vaarat ja riskit tunnistetaan ja niihin reagoidaan ennen kuin ne tapahtuvat (Martikainen & Ranta, 2016, s. 13). Ennakoiva turvallisuusjohtaminen tarkoittaa tapahtuman vaarojen ja riskien tunnistamista sekä turvallisuustoimien suunnittelua riskien perusteella. Suunnittelun ja ennakkoinnin ansiosta tapahtumajärjestäjä pystyy hallinnoimaan turvallisuuden eri osa-alueiden välistä yhteistyötä ja varautumaan tapahtuman normaalioloihin sekä mahdollisiin häiriötilanteisiin. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 13.)

Kuluttajaturvallisuuslain 2 luvun 7§ mukaan turvallisuusasiakirja laaditaan vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niiden tiedottamisesta tapahtumissa mukana oleville. Turvallisuusasiakirjassa on otettava huomioon tapahtuman luonteen lisäksi toiminnan laajuus ja sen pitäminen ajan tasalla. Palveluntarjoajan, eli tapahtumajärjestäjän on näytettävä tai toimitettava turvallisuusasiakirja valvontaviranomaisille sitä pyydettyäessä. (Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011, 2 luku 7 § mom.)

3.3 Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa

Yhteistyö eri sidosryhmien ja viranomaisten sitouttaminen turvallisuussuunnitteluun on olennaista. Ilmoitukset ja luvat hoidetaan pääasiassa viranomaisten kanssa. Tapahtuman järjestämiseen tarvittavat luvat riippuvat tilaisuuden koosta ja luonteesta. Monista yleisötapahtumista pitää ilmoittaa viranomaisille etukäteen. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-a.)

Tässä osiossa tullaan selventämään mahdollisia tapahtumalle haettavia lupia ja tapahtumanjärjestäjän velvollisuuksia.

Tapahtumajärjestäjä toimii ja solmii yhteistyöt eri viranomaisten kanssa, jo tapahtuman suunnittelun alkuvaiheessa. Tapahtuman luonteen ja laajuuden määrittelyllä on merkitystä, sillä monipäiväiset ja suurien kävijämäärien omaavat tapahtumat tarvitsevat mahdollisesti monien viranomaisten yhteistyötä, jotta turvallisuuden suunnittelu onnistuu. Tarpeeksi aikaisin muodostettu yhteistyö eri toimijoiden ja viranomaisten kanssa on ennakoivaa turvallisuusjohtamista.

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa on olennaista, kun tapahtumaturvallisuus on varmistettava. Huomioon tulee ottaa tapahtuman laajuuden ja luonteen lisäksi tapahtuma-aika ja -paikka. Esimerkiksi talvella tai kesällä järjestettävät tapahtumat tarvitsevat erilaisia toimenpiteitä. Tapahtuma paikan läheisyydessä saattaa olla vesistöjä tai muita uhkia, jotka vaikuttavat tapahtuma-alueen huolelliseen suunnitteluun yhdessä viranomaisten kanssa. Kokonaisuudessaan tapahtumaturvallisuus edellyttää ennakointia, yhteistyötä kaikkien osapuolten kanssa sekä valmistautumista, niin että, tapahtumat saadaan järjestettyä turvallisesti osallistujien ja tapahtuman henkilökunnan turvallisuus tai hyvinvointi ei laske.

Kunnan ympäristö -terveysvalvonta kehottaa tapahtumaa järjestäessä ilmoittamaan tapahtuman ennakoilmoituksen sekä tapahtuma-alueen käyttöön liittyvät ilmoitukset ja luvat tapahtumapaikan kunnanviranomaisille. Kunnanviranomaisille täytyy ilmoittaa tai anoa tapahtuma-alueen käyttö lupa, tapahtuman mainoslupa sekä katutilan käyttö, maastoliikennelupa ja liikennejärjestelyt. Liikennejärjestelyistä täytyy ilmoittaa myös paikallisen poliisiaseman viranomaisille. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-b.)

Yksityisomistuksessa olevan alueen tai yksityistien käyttöluva, täytyy anoa yksityiseltä maanomistajalta. Tapahtuma-alueen käyttöön liittyy myös tilapäisestä toiminnasta aiheutuvan melun ja tärinän ilmoittaminen, alueen jätehuolto- ja talousvedenkäyttö suunnitelma, erilaisten tuotteiden kuten elintarvikkeiden ja tupakkatuotteiden myyntiin liittyvät ilmoitukset, hoidetaan kunnan viranomaisten kanssa. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-b.)

Tapahtuma-alueen käyttöön tarvitaan erillisiä lupia. Maanomistajan lupa tarvitaan, jos alueella tehdään avotulta. On hyvä huomioida myös, jos tapahtumasta aiheutuu erityisen häiritsevää melua tai tärinää, meluilmoitus tulee tehdä kunnan ympäristöviranomaiselle 30 vuorokautta ennen tapahtumaa. Kunnan ympäristöviranomaisille tulee myös esittää jätehuoltosuunnitelma viimeistään 2 viikkoa ennen tapahtumaa, jos osallistujia odotetaan vähintään tuhat. (Suomi.fi-verkkotoimitus, 2024.)

Jätehuoltosuunnitelmassa on myös hyvä huomioida muiden alihankintaketjun toimijoiden jätehuolto, kuten ruokahuollon toimijoiden tarpeet. Ruokatoimijat tarvitsevat myös erilaisia jäteastioita jätteiden lajitteluun. Heidän toiminnassansa syntyvät jätteet ovat usein erilaisia kuin muiden toimijoiden jätteet. Esimerkiksi biojätettä sekä pahvia syntyy enemmän. Ruokahuollon tehtävissä tarvitaan hygieniapassi, jos tapahtuman vapaaehtoistyöntekijä työskentelee ammattimaisesti elintarvikehuoneistossa yli 3 kuukauden ajan tai jos järjestäjä sitä vaatii. (Suomi.fi-verkkotoimitus, 2024.) Eri toimijoiden huomioiminen jätehuoltosuunnitelmassa on tärkeää.

Jos tapahtumassa on anniskelua, tapahtumaan tarvitaan valtion virastojen asiointeja, kuten Aluehallintavirasto (AVI), joka vastaa anniskeluun liittyvistä luvista, ilmoituksista ja hakemuksista. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-b.) Yleisötilaisuuksissa tapahtuvaa alkoholianniskeluun pitää hakea anniskelulupa 2 kuukautta ennen tapahtumaa. (Suomi.fi-verkkotoimitus, 2024.)

ELY-keskus vastaa teiden, erikoiskuljetusten ja tilapäisten liikennejärjestelyiden lupiin. ELY-keskus vastaa myös mainosilmoituksiin, melua tai tärinää aiheuttavaan tilapäiseen toimintaan ja lupa kilpailuihin sekä harjoituksiin vesialueilla. Ilmatiloissa tapahtuvaan toimintaan tarvitaan erilliset luvat, joita haetaan Fintraffic Lennonvarmistus Oy:ltä, jos tapahtumapaikka on lähellä lentokenttää, Traficomilta, läheisyydessä olevalta sotilasalueen Pääesikunnalta. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-b.)

Pelastustoimen (hyvinvointialueen) ja poliisin asiointeihin kuuluu tapahtumajärjestäjän laatiman pelastus- ja turvallisuussuunnitelman tarkistaminen viimeistään 14 vuorokautta ennen tapahtuman alkua, mikäli tapahtumaan odotetaan vähintään 200:aa ihmistä, poistumisteissä on jotain poikkeuksellista, tapahtumassa käytetään avotulta tai ilotulitteita tai tapahtuma voi muuten aiheuttaa vaaraa. (Suomi.fi-verkkotoimitus, 2024.)

Pelastus- ja turvallisuussuunnitelman lisäksi turvallisuussuunnitelmaan täytyy sisällyttää ensiapusuunnitelma. Pelastustoimelle täytyy myös ilmoittaa vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista yleisötapahtumissa. Kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin lisäksi pelastustoimelle täytyy ilmoittaa tehosteista ja tuliesityksistä, jotka tarvitsevat järjestelyissä ammattitaitoa ja huomioimista turvallisuus standardeissa. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-b.) Turvallisuussuunnitelma sisältää lain ja viranomaisten edellyttämänä pelastussuunnitelman.

Pelastussuunnitelmasta vastaa kohteen haltija. Pelastussuunnitelmasta käy ilmi vaarojen ja riskien arviointien johtopäätökset, rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuuteen liittyvät järjestelyt, ohjeet osallistujille onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja toimintaohjeet onnettomuus sekä vaaratilanteisiin ja mahdolliset muut kohteen omatoimiseen varautumiseen liitettävät toimenpiteet. (Pelastuslaki, 3 luku 15 § mom.)

Omatoiminen varautuminen pelastuslaissa määrittellään rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan tulee ehkäistä vaaratilanteita, varautua mahdollisiin suojaustoimiin, olla valmiudessa pelastustoimenpiteisiin ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi ja poistumisen turvaamiseksi. (Pelastuslaki, 3 luku 14 § mom.) Jokaisella tapahtumapaikalla on oma pelastussuunnitelma. Pelastustoimi tiivistää verkkosivulla pelastussuunnitelmaan sisältyvät vaarojen ja riskien arvioinnin, rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyt, ihmisille annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi, ohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi sekä mahdolliset muut kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvät toimenpiteet. (Pelastustoimi, n.d.)

Poliisille tapahtumasta täytyy ilmoittaa viimeistään 5 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista, jos tapahtumaan odotetaan paljon osallistujia tai järjestelyt yleisötilaisuudesta vaikuttavat sivullisiin. Jos tilaisuus tai tapahtuma vaikuttaa liikennejärjestelyihin tai liikenneohjaajia tarvitaan, on poliisille esitettävä liikennejärjestelyistä tehty suunnitelma hyväksyttäväksi viimeistään 5 vuorokautta ennen tapahtumaa. (Suomi.fi-verkkotoimitus, 2024.) Poliisille toimitetaan myös kokonaisuudessaan turvallisuussuunnitelma, jos sitä vaaditaan yleisötilaisuusilmoituksen yhteydessä.

Turvallisuussuunnitelman, yleisötilaisuusilmoituksen, liikenteenohjaussuunnitelman, liikenteenohjaajien asettamisen lisäksi poliisi vastaa arpajaisluvista ja ilotulitusnäytösilmoituksista. (Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille, n.d-b.) Poliisille ja pelastustoimelle ilmoitettavat luvat ja ilmoitukset ovat tärkeitä hoitaa ajoissa sillä, myös nämä toimijat tekevät yhteistyötä, jos tapahtumassa on tapahtunut kriisi. Turvallisuusorganisaation muodostaminen ei ole tärkeää pelkästään tapahtumajärjestäjän vaan myös viranomaisten yhteistyön vuoksi.

3.4 Tapahtuman turvallisuus toteutusvaiheessa

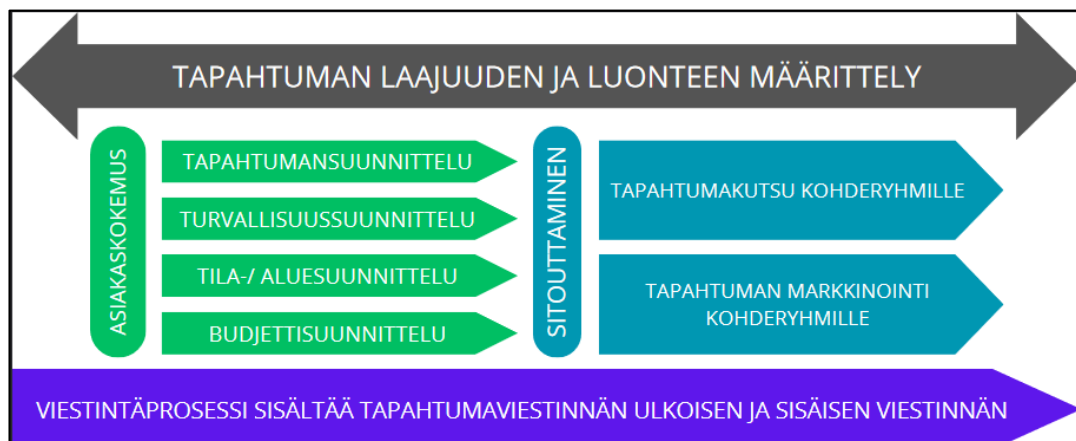
Tapahtuman suunnitteluvaiheessa syntyi tapahtumalle pakolliset sekä tarvittavat suunnitelmat ja dokumentit kuten projektisuunnitelma, pelastussuunnitelma, tapahtumasuunnitelma, työvuorosuunnitelma, rakennussuunnitelma, tilasuunnitelma, budjetti, varasuunnitelma, riskianalyysi ja kriisiviestintäsuunnitelma. Tapahtuman toteutusvaiheesta voidaan kirjan: *Tapahtuma on tilaisuus* mukaan erottaa kolmeen vaiheeseen; rakennusvaihe, itse tapahtuma ja purkuvaihe. (Wallo ym., 2022, kohta 7.1.) Suunnitteluvaiheen jälkeen alkaa tapahtuman toteutusvaihe.

Rakennusvaiheessa tapahtuma-alue rakennetaan etukäteen tehdyn suunnitelman mukaan, jossa ideana on rakentaa aluetta suurimmasta pienempään. Rakennusprosessiin vaikuttaa valittu tila, resurssit sekä rakennukseen käytettävä aika. Rakennusvaihe on intensiivinen jakso, jolloin työntekijöiden määrä lisääntyy ja työturvallisuuden merkitys kasvaa. Rakentamiseen liittyy tekninen tuotanto, infratuotanto sekä kumppanituotanto, joihin kuuluvat lavojen-, dekoratiiviset-, ja esteettömät rakenteet, opasteet, kylmäkalusto, jätehuoltojärjestelmät sekä maanmuokkaus ja viherrakentaminen. Viimeisenä alueelle tuodaan kalusteet somistusta varten sekä tarjoiluihin liittyvät tarpeet. Jokaisen tapahtuman rakennusvaihe vaatii yhteistyötä alihankkijoiden kanssa, sillä rakennusvaihe vie tuplasti enemmän aikaa kuin itse tapahtuma tai sen purkaminen, siksi se täytyy huomioida myös budjetissa. (Wallo ym., 2022, kohta 7.2.) Dokumentit ja suunnitelmat ovat osa tapahtumassa työskentelevien tahojen kokonaisuuden hahmottamista, jossa jokainen tapahtumassa työskentelevä ymmärtää oman roolinsa ja osuutensa, jotta yhteistyö on saumatonta. (Wallo ym., 2022, kohta 7.2.)

Toteutusvaihe eli itse tapahtuma on paljon lyhempi jakso ajallisesti, sillä suunnitteluvaihe ja rakennusvaihe vievät eniten aikaa tapahtuman elinkaarta huomioiden. Tapahtuman toteutusvaiheessa pyritään varmistamaan liiketoiminnan jatkuvuus, turvallisuus ja vaatimustenmukaisuus yhdessä tapahtuman organisaation ja viranomaisten, kuten poliisin ja pelastustoimen kanssa.

3.5 Sisäinen- ja ulkoinen viestintä

Viestintä tapahtuman elinkaaren aikana jaksottuu ennen tapahtumaa, tapahtuman aikana ja tapahtuman jälkeen. Viestintäsuunnitelma on osa toimivaa tapahtumaviestintää, joka ohjaa tapahtuman kaikkia osallistujia. Viestintäsuunnitelmassa jaotellaan, mitä viestitään, milloin viestitään ja kuka viestii. Viestintään kuuluu sisäinen ja ulkoinen viestintä. Sisäiseen viestintään kuuluu järjestävän organisaation henkilökunta, projektiorganisaatio ja tapahtuman yhteistyökumppanit ja alihankkijat. Ulkoinen viestintä ulottuu tapahtumaan kutsuttaviin, osallistujiin ja ilmoittautuneihin. Ulkoisella viestinnällä on tarkoitus helpottaa osallistujan osallistumista ja sitoutumista tapahtumaan. (Wallo ym., 2022, kohta 2.15.) Viestintä on osa onnistunutta asiakkaiden- ja työntekijöiden kokemusta. (Kuvio 2)

Kuvio 2. Kirjan: *Tapahtuma on tilaisuus* (2022) mukailtu kaavio turvallisuussuunnittelusta ja sitouttavasta viestinnästä. (Wallo ym., 2022, kohdat Turvallisuus & 2.14 Tapahtuman viestintä.)

Tapahtumajärjestäjän strategiassa tapahtumaan osallistuvien asiakaskokemukseen on syytä panostaa sillä, tällä päätöksellä on suora vaikutus tapahtuman-, tila- ja alue-, budjetti- ja ennen kaikkea turvallisuussuunnitteluun. Meyer ja Schwager kuvailevat asiakaskokemusta kahdella eri tasolla. Asiakaskokemus voidaan jakaa kahteen osioon. Voidaan puhua asiakkaiden sisäisestä ja subjektiivisista reaktioista kaikkeen suoraan tai epäsuoraan kontaktiin yrityksen kanssa. Suora kontakti tapahtumaa käyttö-, osto- tai palvelutilanteissa,

jotka asiakas yleensä itse aloittaa. Epäsuora kontakti tapahtuu odottamattomista kohtaamisista yrityksen palveluiden, tuotteiden ja brändin kanssa. Epäsuoraa kontaktia yrityksestä on myös erilaiset arvostelut ja kokemuksista kertominen asiakkaalta asiakkaalle. (Meyer & Schwager, 2007.) Tapahtumaviestintä vaikuttaa koko tapahtuman elinkaaren aikana, niin asiakaskokemukseen että asiakkaiden sitouttamiseen. (Kuvio 2)

Tapahtumaviestintään kuuluu myös kriisiviestintä, jos tapahtumalle aiheutuu epäsuotuisia poikkeustilanteita, jotka tarvitsevat toimenpiteitä varmistamaan liiketoiminnan jatkuvuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden. Kriisi on erikoistilanne, joka on seuraamusta kärjistyneestä ja kielteisestä tapahtumasta, joka voi kehittyä pahemmaksi, jollei tilanteeseen osata reagoida oikein. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola, 2016, kohta Kriisiviestintä.)

Kriisi edellyttää välitöntä viestintää ja toimenpiteitä. Kriisiviestintä on viestintää poikkeustilanteessa, jossa tehostetuille toimenpiteille on käyttöä vähentämään kriisin kielteisiä seurauksia. Näistä toimenpiteistä määrää ja kantaa vastuun organisaation ylin johto. Tärkeimmät sidosryhmät viestinnässä ovat oma henkilöstö, asiakkaat, omistajat ja media. Media on nykypäivänä digitaalisessa ajassa monikanavaista, ja luo haasteita viestintään, joten siksi kriisiviestintä on proaktiivista toimintaa, jossa erityistilanteisiin on osattu varautua ennakkoon. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola, 2016, kohta Kriisiviestintä.)

3.6 Osallistujien turvallisuus

Osallistujilta ei voida edellyttää tapahtuma tilaan tai alueeseen tullessa turvallisuutta käsittelevää koetta tai muuta todennusta turvallisuusohjeistuksen ymmärtämistä. Tapahtumajärjestäjällä on vastuu viestiä turvallisuudesta osallistujille tapahtuman elinkaaren jokaisessa vaiheessa, ja varmistaa tiedon tehokas kulku myös tapahtuman aikana. Lepistö, pelastusylitarkastaja, Sisäministeriön tuottamassa blogissa kuvailee turvallisuuden olevan ensisijaisesti henkilökohtainen kokemus, mihin vaikuttaa yksilön käyttäytyminen ja ilmaiseminen mitä ja miten turvallisuutta määritellään henkilökohtaisella tasolla.

(Lepistö, 2022.) Sanastokeskus TSK ry:n mukaan turvallisuutta voidaan tulkita kahdella tavalla. Turvallisuus voi tarkoittaa yhtenäisyyttä, jossa toimintojen avulla yritetään siihen että, uhkat ja riskit ovat kontrollissa. Tai tunnetta siitä, että uhkat ja riskit hallitaan. (Sanastokeskus TSK ry, 2017, s.15–16.)

Turvallisuus on konkreettista toimintaa, joka vaikuttaa osallistujien kognitioon ja tapahtuman turvallisuuteen. Tarkoituksena on toimia niin että, asiakkaalle saadaan rakennettua turvallinen tunne, ja tapahtuma saadaan sen elinkaarta noudattaen järjestettyä turvallisesti. Turvallinen tapahtuma saadaan noudattamalla viranomaisten sekä lakin pohjautuvia ohjeita ja määräyksiä.

Turvallisen tunteen rakentamiseen vaikuttaa tapahtumassa konkreettiset eli nähtävät turvallisuusjärjestelyt, jotka ovat esimerkiksi hätäpoistumisteiden tai paloturvallisuuteen liittyvät merkinnät, yleisön saapumisohjeistus, kyltit tai turvallisuushenkilökunnan läsnäolo tapahtuma-alueella. Näkymätöntä turvallisuutta on suunniteltu turvallisuussuunnittelussa kriisien varalle, jonka tärkeyden painoarvo osoittautuu yleensä vasta kriisin tapatuessa tai vaikuttaessa.

Suomessa isoimpiin kesäfestivaaleihin kuuluvat Provinssi ja Ruisrock, nostavat esiin omilla kotisivuillaan turvallisen tilan periaatteet sekä tapahtuman arvot, jotka ohjaavat vastuullisuuden merkityksen tapahtuman aikana. Kummasakin tapahtumassa painotetaan tapahtuman turvallisen tilan periaatetta, jonka ajatuksena jokainen osallistuja voi olla oma itsensä ilman syrjintää tai kaltoinkohtelua henkisesti tai fyysisesti. Turvallisen tilan periaatteissa on tärkeää nostaa esille, jokaisen tapahtumaan osallistuvan vastuu luoda turvallista tilaa. (Ruisrock, n.d.; Provinssi, n.d.)

MIELI Suomen Mielen terveys ry edistää mielen terveyttä ja ehkäisee ongelmia, jotta yhtäläinen oikeus hyvään mielen terveyteen toteutuisi. (MIELI ry, n.d.-a.) MIELI ry toimi kesänä 2022 yhteistyössä Ruisrockin ja Provinssin kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on tuoda festivaalikävijälle ammattitaitoiselta henkilökunnalta henkistä tukea erilaisiin tapahtumassa kohdattuihin tilanteisiin matalalla kynnyksellä. (MIELI ry, 2022-b.)

Pienemmissä tapahtumissa kuin Ruisrock tai Provinssi, voidaan turvallisen tilan periaatteet tuoda julki osallistujille ennen tapahtumaa viestinnässä ja tapahtuman ollessa käynnissä. Häirintäyhteys henkilöiden esille tuominen on tärkeää tapahtuman arvojen kannalta, sekä ennen kaikkea tapahtumaan osallistuvien kannalta. Häirintäyhteys henkilöt ovat myös tapahtumassa työskentelevien tukena samalla tavalla kuin asiakkaiden, siksi häirintäyhteys henkilöiden kontaktoiminen täytyy tapahtua mahdollisimman matalalla kynnyksellä sekä mahdolliset jatkotoimenpiteet häirintätilanteisiin täytyy tuoda julki kaikille, myös henkilökunnan koulutusvaiheessa. Turvallisen tilan periaatteiden sisällyttäminen yhteistyökumppaneiden ja henkilökunnan koulutukseen on tärkeää, jotta tapahtumassa osataan toimia ammattimaisesti häirintä- ja kriisitilanteissa. Turvallisuuden tunteen kokeminen vaikuttaa asiakaskokemukseen.

3.7 Tapahtuman jälkivaihe

Tapahtuman elinkaaren viimeinen vaihe on jälkivaihe, joka kokoaa tapahtuman yhteen. Tapahtuman kannalta se on tärkeä vaihe, jotta tapahtuman tavoitteita ja palautteita voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti.

Tapahtuman jälkivaiheeseen kuuluu tapahtuman organisaation, yhteistyökumppaneiden ja alihankkijoiden muistaminen ja kiittäminen, siitä huolimatta miten tapahtuman tavoitteisiin päästiin tai miten tapahtuma kokonaisuudessaan onnistui. Vaikka tapahtuma on saatu päätökseen, täytyy tietyt tapahtumavastuut hoitaa loppuun kuten laskut, palkat ja muut velvoitteet. Tapahtuman onnistumista voidaan arvioida ja analysoida tapahtumaan osallistujien palautteen kautta. Palautteet kerätään osallistujilta ja tapahtuman järjestävältä organisaatiolta. Palautteista laaditaan yhteenveto saaduista tuloksista tapahtuman järjestäjälle taholle sekä mahdollisille sponsoreille. Tapahtuman tulosten analysointi on osa jatkuvaa oppimisprosessia, mitä voidaan ammentaa seuraavaa tapahtumaa järjestäessä. (Wallo ym., 2022, kohta 7.3.)

3.8 Tapahtumaturvallisuuden yhteenveto

Tapahtuma prosessin käynnistäminen, suunnittelu ja johtaminen on aina tapahtumajärjestäjän vastuulla. Vastuu sitoutuu lakeihin sekä velvollisuuksiin, joita tapahtumaa järjestäessä täytyy noudattaa tapahtuman elinkaaren aikana. Onnistunut tapahtuma on kattavien tapahtumaturvallisuuden toimenpiteiden lopputuote, jonka toteuttamiseen tarvitaan ammattitaitoa. Siksi tapahtumien toteuttaminen tarvitsee erilaisten toimijoiden asiantuntemusta.

Järjestämiseen kuuluu huolellinen ja ainoalaatuinen turvallisuussuunnittelu, johon otetaan huomioon tapahtuma tilaan tai alueeseen liittyvät seikat, henkilöstön tarve ja koulutus sekä riskienhallinta. Riskienhallinnalla on suuri merkitys tapahtumien ennakoiviin turvallisuus käytäntöihin, jotka takaavat kaikkien tapahtumaan osallistuvien turvallisuuden. Tapahtumajärjestäjä on vastuussa erilaisesta viestinnästä sekä turvallisuusjohtamisesta ja saumattomasta yhteistyöstä eri toimijoiden ja viranomaisten kanssa, sillä kriisin tapatuessa myös viranomaiset keskenään tekevät yhteistyötä.

Tapahtuman turvallisuussuunnittelu luo koko tapahtumalle rungon, jota voidaan hyödyntää myös asiakaskokemuksen hahmottamisessa. Tapahtuman kulun turvallisuustoimenpiteiden vastuita voidaan tarkastella yhdessä tapahtumaa järjestävän organisaation kanssa.

4 TUOTOKSEN TOTEUTUS JA PROSESSIN KUVAAMINEN

Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailusta, ja tästä toiminnallisesta oppinäyte-työstä on syntynyt tuotoksena turvallisuussuunnitteluopas, joka on pääsääntöisesti suunnattu Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelmaan. Opas löytyy tämän työn liitteistä (Liite 2) ja työn omalta Theseus-sivuilta omana ladattavana tiedostona. Oppaassa käytettiin tapahtumateollisuuden ja

tapahtumaturvallisuuden teoriaa, jotka tukivat oppaan sisältöä ja vahvistivat kirjoittajan omia henkilökohtaisia havaintoja ja kokemusta vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailussa.

Oppaassa huomioidaan myös tapahtumaturvallisuuteen vaikuttavia lakeja, ja tapahtumaturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä, jotka ovat tapahtumaturvallisuuden tärkeimpiä velvoitteita osana onnistunutta tapahtumaa. Oppaan kokonaisrakenne perustuu tapahtumajärjestäjän vastuisiin, riskienhallintaan, viestintään ja toimenpiteisiin, niin että lukijan olisi helppo tutustua tapahtuman luonteeseen, mikä voi auttaa hahmottamaan tapahtuman kokonaiskuvaa. Siksi opasta voidaan mahdollisesti hyödyntää laaja-alaisesti eri tapahtumien suunnittelun tukena, mutta ensisijaisesti sen kohderyhmänä olisi ammattikorkeakoulujen toimijat. Kohderyhmän takia oppaassa käytettävä kieli ammattisanastoa, ja suunnattu henkilöille, joilla on jo aikaisempaa kokemusta tapahtumissa toimimisesta. Koska kohderyhmänä ei ole tietty rajattu yhteisö tai yritys, opas on sähköisessä muodossa, jotta sen jakaminen olisi helpompaa.

Idea oppaan toteuttamisesta nousi tehdessä tapahtumalle turvallisuussuunnitelmaa yhdessä muun projektitiimin kanssa. Ongelmana todettiin, ettei tapahtuman turvallisuussuunnitteluun ole minkäänlaista kaavaa tai kuvausta, sillä Resto-tietotaitokilpailu tapahtumana on poikkeuksellinen kokonaisuus. Lähtökohtaisesti tapahtuman elinkaaren kuvaaminen muulle järjestäjätiimin on ohjaavien opettajien ja projektipäällikön vastuulla.

Tapahtuma mahdollisesti ei esimerkiksi noudata vain yhtä tapahtumatilaa, kuten monissa valmiissa pelastus- ja turvallisuussuunnittelu pohjissa tarjotaan vain yhdelle tapahtuma tilaan tai alueelle turvallisuussuunnittelu pohjaa. Tuotos olisi voinut olla myös uudistettu turvallisuussuunnittelu pohja tapahtumille, joissa tapahtuma tiloja ja alueita on monia, mutta ongelmaksi tunnistettiin tarve kirjalliselle oppaalle, jota järjestäjätiimi olisi kokenut tarpeelliseksi tapahtuman turvallisuussuunnittelussa ja tapahtuman kokonaiskuvan hahmottamisessa.

Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailun suunnittelu aloitettiin yhdessä järjestäjätiimin kanssa vuoden 2023 syksyllä. Suunnitteluvaiheessa pyrittiin huomioimaan, ymmärtämään ja käsittelemään turvallisuuskäsitteenä mahdollisimman laajasti. Turvallisuusvelvoitteita ja käytäntöjä kirjattiin tapahtuman ydin tiimin sisäisiin tiedostoihin, jotka huomioitiin tapahtuman suunnittelun edetessä. Nämä huomiot ja velvoitteet pyrittiin hahmottamaan ja kirjaamaan myös oppaaseen kollegaohjelman näkökulmasta.

Oppaan rakentaminen alkoi Resto-tietotaitokilpailun luonteen kuvaamisella ja tapahtuman kollegaohjelman turvallisuussuunnittelun aloittamisesta. Tämä vaihe painottui Resto-tietotaitokilpailun suunnitteluvaiheeseen, joka muun muassa auttoi itse konkreettisesti tapahtuman turvallisuussuunnittelun hahmottamisessa. Tapahtuman kuvauksen lisäksi oppaan kollegaohjelman kuvauksessa huomioitiin erilaiset turvallisuus velvoitteet ja hyvät käytännöt, joita olivat esimerkiksi turvallisuusjohtaminen, riskienhallinta, turvallisuussuunnitelma ja turvallisuuskulttuurin huomioiminen turvallisuussuunnittelussa.

Tapahtuman turvallisuussuunnittelussa riskienhallinta on nostettuna yhdeksi tärkeimmäksi työkaluksi turvallisuussuunnittelussa. Sen lisäksi tapahtumajärjestäjällä on vastuu viestiä ja johtaa koko tapahtumaprosessia. Siksi seuraavaksi oppaassa käsiteltiin riskienhallintaa, viestintää ja turvallisuustoimenpiteitä sekä toimintasuunnitelmia hätätilanteisiin. Nämä turvallisuuden osa-alueet olivat tärkeimmässä roolissa vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailussa, siksi oppaan rakentaminen jatkui vuoden 2024 maaliskuun jälkeen, jolloin mennyttä kilpailutapahtumaa pystyi aidosti arvioimaan ja refleктоimaan, niin että tapahtumasta oppaaseen pystyttiin huomioimaan myös henkilökohtaiset huomiot ja vinkit oppaan yhteenvetoon ja pohdintaan.

Oppaan toteutus prosessi voidaan jakaa kahteen vaiheeseen. Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailun suunnitteluvaiheeseen ja jälkivaiheeseen. Suunnitteluvaiheessa oppaassa ja tapahtumassa käsiteltiin tapahtuman kokonaisuuden hahmottamista, joka painottui vuoden 2023 syksystä loppuvuoteen.

Kun taas tapahtuman jälkivaihe sijoittuu vuoden 2024 maaliskuun jälkeen olevaan aikaan, kun Resto-tietotaitokilpailu saatiin päätökseen. Tapahtuman toteutusvaiheessa kerättiin tapahtumasta nousseita tapahtumaturvallisuuden vaikuttavia huomioita, jotka auttoivat tapahtumaa hahmottamaan valitut turvallisuuden osa-alueet, joita käsiteltiin oppaassa. Nämä huomiot perustuivat järjestäjätiimin ja kirjoittaja henkilökohtaisiin havaintoihin ja huomioihin, mitä tiimi olisi kokenut hyödylliseksi tapahtuman suunnitteluvaiheessa, jotta tapahtuman kokonaiskuva sekä tarvittavat turvallisuustoimet ja käytännöt olisivat olleet helpompaa kattaa ja huomioida. Jokainen Resto-tietotaitokilpailu on ainutkertainen kokonaisuus, opas voisi siis laajasti auttaa hahmottamaan kollegaohjelman kokonaisuutta ja siihen liittyviä turvallisuus toimia ja hyviä käytänteitä.

5 LÄHDEKRITIIKKI JA LUOTETTAVUUSTARKASTELU

Lähteiden ja aineistojen laatu vaikuttaa suoraan tutkimuksen luotettavuuteen. (Vilkka, 2007, s. 34.) Tässä työssä on käytetty juridisia lähteitä sekä muita luotettavia lähteitä kuten Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) tai Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES). Samankaltaista tietoa on tarkistettu muilta luotettavilta ja samankaltaisilta asiantuntevilta sivuilta. Tapahtuma-alan liikevaihto on nousukiidossa koronan jälkeen ja kaksinkertaistunut vuosina 2012–2019. (Tapahtumateollisuus, n.d-b.) Tapahtuma-ala on toipumassa koronan aiheuttamasta taantumasta, mikä on vaikuttanut lähteiden ajankohtaisuuteen. Tässä työssä aineistonkeruuta, lähdekriittisyyttä ja luotettavuutta sekä hyvää tieteellistä käytäntöä tukee lähteiden merkitseminen. Työssä on käytetty Satakunnan ammattikorkeakoulun ohjeistuksen mukaista Apa 7 lähteiden merkintätapaa.

Tästä toiminnallisesta opinnäytetyöstä on syntynyt kehitystyönä opas. Oppaan luotettavuutta voidaan arvioida koko opinnäytetyön prosessin kulun avulla. Tähän prosessiin kuului vahvasti vuoden 2024 kolmipäiväisen Resto-tietotaitokilpailun suunnittelu, jonka suunnittelu aloitettiin jo vuoden 2023 alusta. Oppaan tuottamiseen on käytetty koko prosessin aikana kirjoittajan henkilökohtaisia

havaintoja Resto-tietotaitokilpailun tuottamisesta oppaan toteuttamiseen. Kokonaisuudessaan tämän työn teoreettinen viitekehys on tapahtumaturvallisuus, joka tukee oppaan sisältöä, jotta sitä voitaisiin hyödyntää Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelman turvallisuussuunnittelun lisäksi myös muihin tapahtumiin.

6 POHDINTA JA TOIMEKSIANTAJAN PALAUTE

Tapahtumaturvallisuus pitää sisällään monitasoisia turvallisuus velvoitteita, joista osa on niin sanotusti näkyviä osallistujille ja toiset tapahtuvat tapahtuman järjestäjäorganisaation sisällä. Toisaalta turvallisuusjärjestelyt, ja niiden merkitykset tulevat kaikille näkyviksi, jos tapahtumassa tapahtuu kriisi. Siksi tapahtuma vaatii ennakoivia turvallisuusjärjestelyjä, koska tapahtumajärjestäjä on laillisesti vastuussa tapahtuman turvallisuudesta.

Tapahtumajärjestäjällä on vastuu velvoitteiden ja turvallisuusjärjestelyn lisäksi pitää koko tapahtuma kokonaisuuden yhdessä, yhdistäen kaikki tapahtumassa vaikuttavat tahot. Lähtökohtaisesti tapahtumaa järjestäessä on tapahtumajärjestäjän tehtävä valinta, mitä arvoja tapahtuma haluaa nostaa esille myös strategisesti tai kuinka tärkeää osallistujien ja työntekijöiden turvallisuus on järjestäjille. Toisaalta turvallisuuden takaaminen asiakkaille veloitetaan Suomen laissa, joten miksi turvallisuus ei olisi yhtenä arvona, kun sillä on myös vaikutusta henkilökohtaiseen turvallisuuden tunteeseen kuin asiakaskokemukseen.

Lähtökohtaisesti turvallisuussuunnitelman laatimisesta on asetettu velvoitteita laissa, mutta miksi siitä ei voisi tulla jokaisen tapahtuman rutiini käytänne. Sillä siitä oli suuri hyöty Resto-tietotaitokilpailun tyyppisessä tapahtumassa. Turvallisuussuunnitelmasta pystyttiin hahmottamaan tapahtuman kulku, tarkat osallistujia määrät, turvallisuustoimenpiteet ja niiden aikana tapahtuvat vastuut. Tapahtuman henkilökuntaa pystyttiin kouluttamaan turvallisuussuunnitelman

avulla sekä mahdollistamaan mahdollisimman turvallinen tapahtuma kaikille tapahtumaan osallistuneille henkilöille.

Oppaassa mielestäni pystyin tiivistämään Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelman turvallisuussuunnittelun pääkohdat riskienhallintaan, viestintään ja turvallisuustoimenpiteisiin, joista tässä työssä on todettu tapahtumien turvallisuussuunnittelun lähtökohtaisesti alkavaksi. Vaikka oppaan painoarvo on painottunut vahvasti Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelman turvallisuussuunnitteluun, siitä voisi olla myös hyötyä laajasti erilaisten tapahtumien turvallisuussuunnittelun tukena. Oli hienoa huomata myös toimeksiantajan palautteesta, että työn turvallisuudessa huomioitavat velvoitteet, oppaan monikäyttöisyys ja työn käytännön merkitys tunnistettiin.

Toimeksiantajan edustajan palaute:

Opinnäytetyössä käsitellään monipuolisesti erilaisia tapahtumaturvallisuudessa huomioitavia seikkoja, sekä lain vaatimusten että hyvien käytänteiden näkökulmasta. Työssä tuodaan esiin nimenomaan Resto-tietotaitokilpailuiden ominaisuuksia, keskittyen myös kollegaohjelman erityispiirteisiin. Opinnäytetyö ja opas palvelevat kuitenkin ketä tahansa, jonka tehtävänä on perehtyä tapahtumaturvallisuuteen. Opas toimii mainiosti itsenäisenä tuotoksena mahdollistaen nopean orientoitumisen Resto-tietotaitokilpailuiden turvallisuuteen. Opasta ei ole sidottu aikaan eikä paikkaan, jolloin siitä on varmasti hyötyä myös tapahtuman tuleville järjestäjille vuosiksi eteenpäin. Opinnäytetyön ansiona on erityisesti sen käytännön merkitys – opinnäytetyö varmisti omalta osaltaan sen, että turvallisuuteen kiinnitettiin riittävästi huomiota vuoden 2024 kilpailuissa. (Korvenkangas, 2024.)

LÄHTEET

- Elinkeinoelämän keskusliitto. (2016.). Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli. https://ek.fi/wp-content/uploads/yritysturvallisuus_2016.pdf
- Koponen, K. (31.5.2019). Yleisö- ja tapahtumaturvallisuus. Turvallisuus- ja kemikaalikeskus (Tukes). Haettu 15.5.2024 kohteesta <https://www.sli-deshare.net/Tukesinfo/yleis-ja-tapahtumaturvallisuus>
- Kortetjärvi-Nurmi, S. & Murtola, K. (2016). Areena: Yritysviestinnän käsikirja (1.2. painos.). Edita. ISBN 978-951-37-6792-1 EPUB
- Korvenkangas, H. (4.11.2024). Toimeksiantajan edustajan matkailuliiketoiminnan lehtori Heini Korvenkankaan palaute sähköpostitse.
- Kostamo, P., Airaksinen, T., & Vilkka, H. (2022). Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House. ISBN 978-951-884-911-0 EPUB
- Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011. Haettu 10.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>
- Kuusisto, K., Sahlstedt, M., Välimäki, O. & Westerholm, T. (2023). Tapah-tuma-alan toimialamääritys ja yhteydet kaupunkikehittämiseen. Työ- ja elin-keinoministeriö (TEM). https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164589/TEM_2023_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Lepistö, J. (3.6.2022). Yhteiskunnan turvallisuus muodostuu yksilöiden ja vi-ranomaisten yhteistyönä. <https://intermin.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/yhteis-kunnan-turvallisuus-muodostuu-yksiloiden-ja-viranomaisten-yhteistyona>
- Lohtaja-Ahonen, S., & Kaihovirta-Repo, M. (2012). Tehoa työelämän vies-tintään (2. uud. p.). Sanoma Pro. ISBN 978-952-63-1790-8
- Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille. (n.d-a.). Viranomaisen osana palvelukokonaisuutta. Haettu 24.4.2024 osoitteesta <https://luvatjavalvonta.fi/tietoa-palvelusta/palvelukokonaisuudet/>
- Luvat ja valvonta -palvelun tukisivusto viranomaisille. (n.d-b.). Tapahtumajär-jestäminen. Haettu 24.4.2024 osoitteesta <https://luvatjavalvonta.fi/tietoa-palvelusta/palvelukokonaisuudet/tapahtumajarjestaminen/>
- Mannermaa, K., & Alma Talent. (2022). Työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin käsikirja. Alma Talent. ISBN 978-952-14-4708-2
- Martikainen, S & Ranta, T. (2016). Turvallinen tapahtuma – opas oppilaitos-ten ja korkeakoulujen tapahtumanjärjestäjälle [AMK-opinnäytetyö, Laurea-ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-438-5>

Meyer, C., & Schwager, A. (2007). Understanding Customer Experience. Harvard business review, 85(2), 116. Viitattu 22.10.2024.

MIELI ry. (5.7.2022-b). Huolituoli tänä kesänä Ruisrockissa. Haettu 17.5.2024 osoitteesta <https://mieli.fi/uutiset/huolituoli-tana-kesana-ruis-rockissa/>

MIELI ry. (n.d-a). MIELI ry. Haettu 17.5.2024 haettu osoitteesta <https://mieli.fi/mieli-ry/>

Pelastuslaki 379/2011. Haettu 15.5.2024 ositteesta <https://www.fin-lex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2011/20110379?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Pelastuslaki>

Pelastussuunnitelman laatiminen. (n.d.). Pelastustoimi. Haettu 15.1.2024 osoitteesta <https://pelastustoimi.fi/asiointi/pelastussuunnitelma>

Provinssi. (n.d). Turvallinen provinssi. Provinssi. Haettu 17.5.2024 osoitteesta <https://www.provinssi.fi/turvallisempi/>

Resto.fi. (n.d.). Kollegoille. Haettu 15.5.2024 osoitteesta <https://resto.fi/kollegoille/>

Resto.fi. (n.d.). Tapahtuman historia. Haettu 15.5.2024 osoitteesta <https://resto.fi/historia/>

Ruisrock. (n.d). Festarietiketti. Ruisrock. Haettu 17.5.2024 osoitteesta <https://ruisrock.fi/ruisrock/>

SAMK. (n.d-a). Kirjallisten töiden ja opinnäytetyön ohjeet. Haettu 4.11.2024 osoitteesta <https://www.samk.fi/opiskelijalle/kirjallisten-toiden-ja-opinnaytetyon-ohjeet/>

SAMK. (n.d-b). Yhteystiedot. Kampukset. SAMK. Haettu 29.5.2024 osoitteesta <https://www.samk.fi/yhteystiedot/>

SAMK. (n.d-c). Strategia. SAMK. Haettu 29.5.2024 osoitteesta <https://www.samk.fi/samk/strategia/>

Sanastokeskus TSK ry. (2017). Kokonaisturvallisuuden sanasto. Turvallisuuskomitea & Sanastokeskus TSK ry. https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/02/Kokonaisturvallisuuden_sanasto.pdf

Suomen Riskienhallintayhdistys ry. (n.d.). Potentiaalisten ongelmien analyysi (POA). Haettu 12.9.2024 osoitteesta <https://pk-rh.fi/tools/poa-analyysi.html>

Suomi.fi-verkkotoimitus. (12.1.2024). Yleisötilaisuuden järjestäjän muistilista. Digi- ja väestötietovirasto. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/turvallisuus-ja-jarjestys/opas/jarjestys/yleisotilaisuuden-jarjestajan-muistilista>

Tapahtumateollisuus. (06.07.2023). Tapahtumateollisuus ry:n yleisesite. Tapahtumateollisuus ry. Haettu 14.5.2024 osoitteesta <https://www.tapahtumateollisuus.fi/ajankohtaista/2023/07/tapahtumateollisuus-ryn-yleisesite-on-julkaistu/>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). (n.d-a). Yleisö- ja tapahtumaturvallisuus. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES). Haettu 15.5.2024 osoitteesta <https://tukes.fi/tapahtumaturvallisuus>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). (22.10.2018-b). Tukes-ohje 2/2015: Ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistäminen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Haettu 30.1.2024 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6410920/Tukes-ohje+2-2015+Ohjelmapalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/6bfb2e72-1a3b-4c9a-8f54-1fa3b5dcb123/Tukes-ohje+2-2015+Ohjelmapalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen.pdf/Tukes-ohje+2-2015+Ohjelmapalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen.pdf?version=1.3&t=1658491460862>

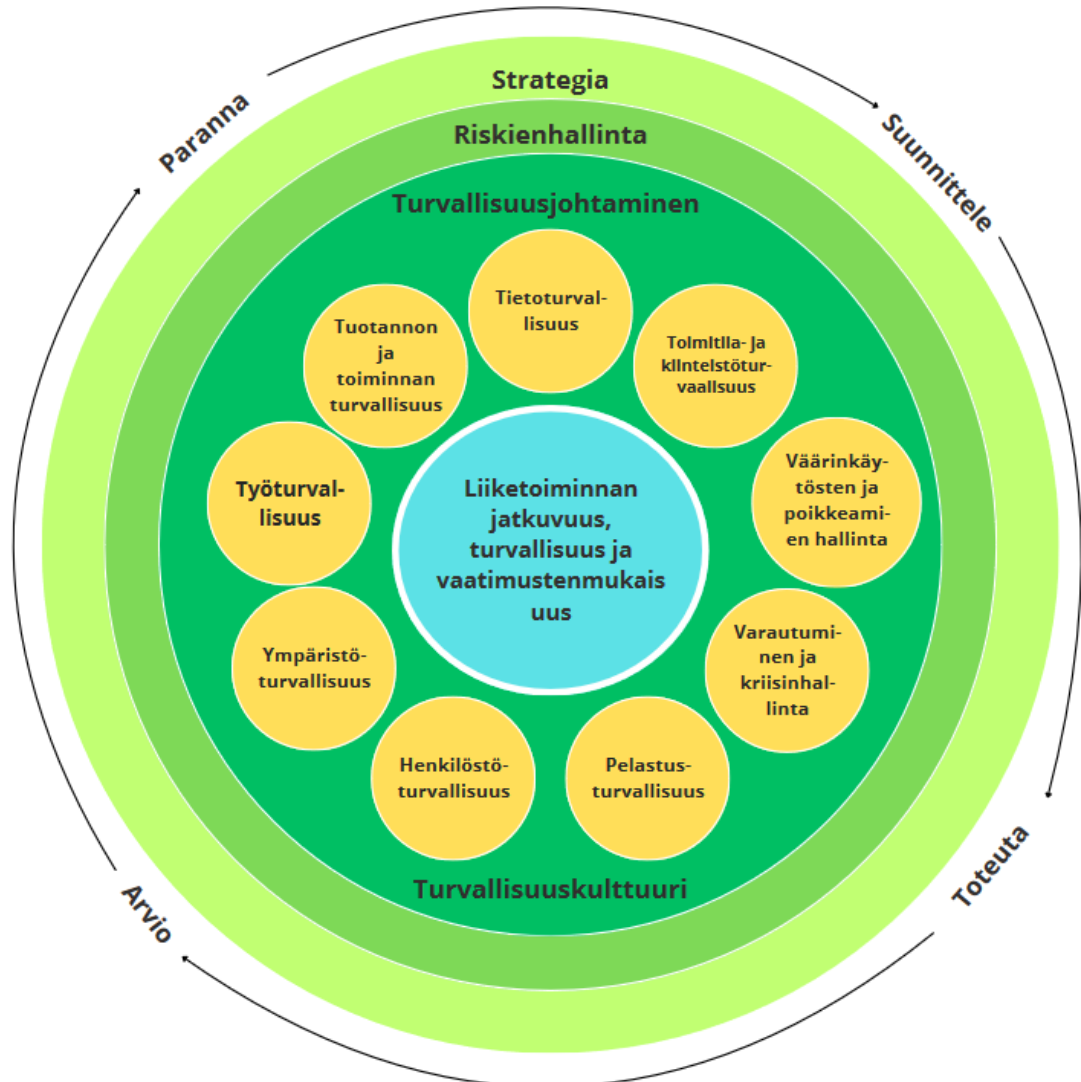
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). (n.d-c.). Tapahtumaturvallisuus-opas. <https://tukes.fi/documents/5470659/11781251/Tapahtumaturvallisuus-opas/c6c8241a-abb6-123f-1752-bf0c1cd85451/Tapahtumaturvallisuus-opas.pdf?t=1677236244404>

Työkalupakki. (n.d.). Riskienhallinta. Haettu 15.5. 2024, kohteesta <https://työ-turvallisuuspakki.fi/riskienhallinta/>

Vilka, H. (2007). Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>

Wallo, H., Häyrynen, E., Pajala, K., & Pajala, K. (2022). Tapahtuma on tilaisuus: Tapahtuman suunnittelu ja toteutus (6., uudistettu laitos.). Tietosanomaa. ISBN 978-951-885-497-8 EPUB

LIITE 1 : ELINKEINOELÄMÄN YRITYSTURVALLISUUSMALLI

Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmallin hahmotelma. (Elinkeinoelämän keskusliitto, Elinkeinoelämän yritysturvallisuusmalli, 2016, s.3

LIITE 2 : TURVALLISUUSUUNNITTELUOPAS RESTO-TIETOTAITOKILPAILUN KOLLEGAOHJELMAAN

TURVALLISUUS- SUUNNITTELU OPAS

RESTO-
TIETOTAITOKILPAILUN
KOLLEGAOHJELMAAN

Kuva: Pixabay

ROOSA HONKLALA
SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU
2024

SISÄLLYS

Kuva: Pixabay

- 01 Miksi tämä opas toteutettiin?
- 02 Resto-tietotaitokilpailu
- 03 Tapahtuman kollegaohjelman turvallisuussuunnittelu
- 04 Riskit ja niiden hallitseminen
- 05 Potentialisten ongelmien analyysi
- 07 Viestintä
- 08 Toimenpiteet
- 09 Yhteenveto ja pohdinta
- 10 Lähdeluettelo

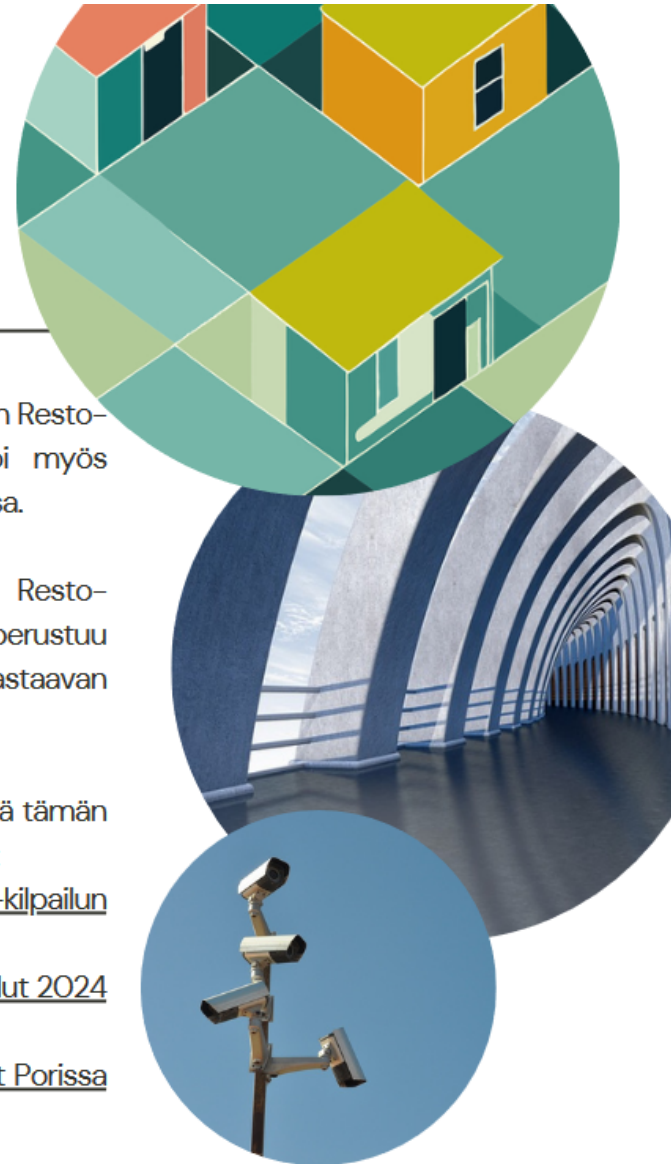
MIKSI TÄMÄ OPAS TOTEUTETTIIN?

Tämä opas on toiminnallisen opinnäytetyön tuotos. Tässä oppaassa käsitellään Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelmaa ja sen turvallisuutta. Tätä opasta voi myös hyödyntää laaja-alaisesti erilaisten tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tämän työn kirjoittaja on ollut mukana toteuttamassa vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailua projektipäällikön roolissa, joten osa huomioista perustuu henkilökohtaisiin havaintoihin ja oivalluksiin sekä tapahtuman toteutuksesta vastaavan projektitiimin huomioihin.

Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailusta on tehty myös muita opinnäytetyöitä tämän työn lisäksi, jotka saattavat tukea samankaltaisten tapahtumien suunnittelussa:

- Turvallisuussuunnitelma ja tapahtumaturvallisuus : RESTO2024-kilpailun joukkueohjelman näkökulmasta (Nuolioja, 2024.)
- Markkinointisuunnitelma ja viestinnän vuosikello : restonomien tietotaitokilpailut 2024 (Matinaho, 2024.)
- Esihenkilönä kehittyminen apulaisprojektipäällikkönä : Resto-tietotaitokilpailut Porissa 2024 (Wäre, 2024.)

Kuvat: Pixabay

RESTO-TIETOTAITOKILPAILU

RESTO-TIETOTAITOKILPAILU TESTAA TULEVIA RESTONOMEJA AMMATTILISISSA JA TYÖELÄMÄ LÄHTÖISSÄ KILPAILUTEHTÄVISSÄ. KILPAILUTEHTÄVÄT LAADITAA YHDESSÄ KILPAILUUN OSALLISTUVIEN TOIMEKSIANTAJIEN KANSSA.

Tapahtuman idea on lähtöisin Aki Wallmanin "heitosta", järjestää restonomiopiskelijoille ammatillisesti kehittävä kilpailutapahtuma, mikä testaa nimensä mukaisesti tietoa ja taitoa. Kilpailun alkuperäinen ajatus oli järjestää kilpailutapahtuma, joka vuosi Turun ammattikorkeakoulussa vuodesta 2002 lähtien, mutta kilpailuja alettiin järjestämään myös muissa ammattikorkeakouluissa. Näistä ammattikorkeakouluista MaRaTa-verkosto valitsee muutaman vuoden eteenpäin järjestysvastuussa olevat ammattikorkeakoulut (Resto.fi, n.d., Tapahtuman historia.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun järjestysvastuu osui ensimmäisen kerran Poriin vuonna 2024, josta tämä turvallisuussuunnitteluopas

kollegaohjelmaan on muodostunut toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena. Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailuista muodostui myös kilpailijaohjelmaan laadittu turvallisuussuunnitelma, jota voidaan hyödyntää tämän oppaan lisäksi tulevissa Resto-tietotaitokilpailuissa tai samankaltaisten tapahtumien turvallisuussuunnittelussa.

Tässä oppaassa esille tuotavat esimerkit perustuvat vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailun projektipäällikön ja muun projektitiimin havainnointeihin. Tämän oppaan laatimiseen on sovellettu opinnäytetyön teoriaosuuden teoreettista viitekehystä.

TAPAHTUMAN KUVAUS JA TURVALLISUUS

Tapahtuma koostuu itsessään kahdesta ohjelmasta, jotka etenevät koordinoitusti tapahtuma päivien alusta loppuun. Tapahtuma koostuu verkostoitumisillasta (Get together-tilaisuus) sekä kahdesta kilpailupäivästä. Ohjelmia kilpailutapahtumassa on kaksi. Toinen ohjelma on suunniteltu kollegoille ja toinen kilpailijoille. Tässä oppaassa käsitellään pelkästään kollegaohjelmaa.

Kilpailija- ja kollegaohjelmassa on päällekkäin olevia tapahtumaohjelmia, jotka täytyy ottaa huomioon turvallisuussuunnittelussa. Pääallekkäin tapahtuvaa ohjelmaa voi olla esimerkiksi yhteiset ruokailut, yhteinen aktiviteetti tai kilpailutehtävien esitykset.

Jos tapahtumaohjelmat järjestetään samaan aikaan, järjestävän tahon täytyy huomioida henkilömäärät, jotka voivat vaikuttaa esimerkiksi paloturvallisuuteen.

Riippumatta tapahtumatilasta tai alueesta, sille on aina määritetty henkilöiden maksimimäärä, jota tulee noudattaa. Henkilömäärään lasketaan kaikki tapahtumatilassa tai alueella olevat henkilöt riippumatta siitä ovatko he henkilökuntaa vai osallistujia.

Henkilömäärä vaikuttaa viranomaisiin. Yli 200 henkilön tapahtumasta täytyy ilmoittaa poliisille 5 vuorokautta ennen tapahtumaa. Henkilömäärä velvoittaa tapahtumajärjestäjän laatimaan turvallisuussuunnitelma, jossa on huomioitu riskienhallinta, paloturvallisuus ja pelastusturvallisuus. Turvallisuussuunnitelma toimitetaan paikalliselle pelastustoimelle viimeistään 14 vuorokautta ennen tapahtumaa, jos tapahtuman pelastusteissa on jotain poikkeavaa, tapahtumassa käytetään avotulta ja/tai ilotulitteita, tapahtuma voi muuten aiheuttaa vaaraa tai tapahtumaan odotetaan yli 200:aa ihmistä. (Suomi.fi-verkkotoimitus, 2024)

Vaikkei tapahtumaan osallistuisi yli 200:aa henkilöä, olisi muita velvoitteita tai poikkeuksia, eikä näin olisi velvoitetta laatia turvallisuussuunnitelmaa, se on silti vastuullista laatia. Sillä kriisitilanteita voi ilmentyä tapahtumassa. Turvallisuussuunnittelu on myös apuna asiakaspolun hahmottamisessa.

Kuva: Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailun logo. Suunnittelija Anniina Leikas.

KOLLEGAOHJELMA

Resto-tietotaitokilpailun kollegaohjelma poikkeaa kilpailijaohjelmasta. Kollegoille järjestetään muuta tapahtuman teemaan tai tutkinto-ohjelmaan liittyvää ohjelmaa, kun kilpailijat tekevät kilpailutehtäviä, joiden ajallinen kesto voi vaihdella merkittävästi tehtävän vaativuudesta riippuen. Siksi kollegaohjelman tilasuunnittelu on tärkeää tehdä huolellisesti, niin että, se noudattaa tapahtuman aikataulua sekä päällekkäin sijoittuvaa tapahtumaohjelmaa tapahtumapäivien elinkaaren aikana.

Turvallisuussuunnittelussa tulee huomioida tiedottaminen ja viestintä ennen kilpailutapahtumaa ja tapahtuman aikana. Kollegat ovat kilpailijoiden valmentajia, joten tiedottaminen tapahtumasta etukäteen on tärkeää palvelukokemuksen ja henkisen turvallisuuden kannalta. Tapahtuma paikkakunta saattaa olla jollekin osallistujille jo entuudestaan tuttu paikka, ja toiselle täysin uusi kohde.

Turvallisuussuunnitteluun liittyy myös tarkka budjetointi. Kollegaohjelmaa tuottaa suoria kuluja sekä mahdollisesti yhteistyökumppanuksiin liitettyjä kustannuksia tai velvollisuuksia, jotka tapahtuman aikana täytyy täyttää.

TAPAHTUMAN KOLLEGAOHJELMAN TURVALLISUUSSUUNNITTELU

KOKONAISUUDESSAAN TURVALLISUUSSUUNNITTELU KOOSTUU TAPAHTUMAN SUUNNITTELUSTA, VIESTINNÄSTÄ, ASIANTUNTEVUUDESTA JA SIDOSRYHMISTÄ. LISÄKSI TAPAHTUMA TURVALLISUUTEEN LIITTYY TIETTYJÄ LAINSÄÄDÄNTÖJÄ, JOTKA OHJAAVAT TAPAHTUMAN TOTEUTUSTA.

TAPAHTUMAN SUUNNITTELU

Tapahtuman suunnitteluun kuuluu turvallisuussuunnittelu, josta tapahtumajärjestäjä on vastuussa. Vastuu tapahtuman suunnittelun käynnistämisestä, itse suunnittelusta ja sen johtamisesta on tapahtumajärjestäjällä. (Tapahtumateollisuus ry yleisesite, n.d, s. 8.)

Tapahtuman suunnittelu alkaa tapahtuman kohderyhmän, luonteen ja laajuuden määrittämisellä. Kohderyhmän määrittäminen on tärkeää turvallisuuden kannalta. Esimerkkinä lapsille tai ikääntyneille ihmisille suunnattu tapahtuma tarvitsee tietyn tyyppisiä turvallisuustoimia esimerkiksi tapahtuma alueen tai paikan suunnittelussa.

Kohderyhmästä riippumatta luonteen ja laajuuden määrittäminen on tärkeää, jotta tapahtuman vaatimus pystytään kartoittamaan mahdollisimman tarkasti, mikä auttaa turvallisuussuunnitelman laatimiseen.

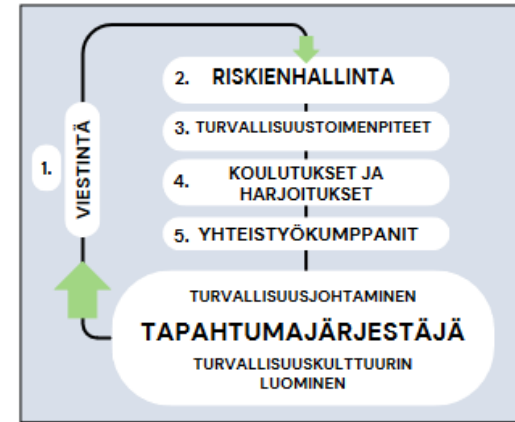

TURVALLISUUDEN KULMAKIVET

Tapahtuman turvallisuussuunnittelussa keskeisimpänä on huomioida tapahtuman kaikki mahdolliset riskit. Tapahtuman riskienhallinnan pitää olla tehokasta ja koordinoitua. Keskeistä turvallisuusjohtamisessa on riskien tunnistaminen, riskianalyysi sekä riskien merkitysten arviointi. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 22.)

Turvallisuusjohtaminen pohjautuu työturvallisuuslakiin. (Mannermaa, 2022, s.67). Turvallisuusjohtamisessa voidaan puhua sekä menetelmäjohtamisesta että ihmisten johtamisesta, se on strategista mutta myös operatiivista. Turvallisuusjohtaminen ei perustu pelkästään lakiin, vaan sillä edistetään myös työntekijöiden omaehtoisen turvallisuuden hallitsemista. (Mannermaa, 2022, s.67.)

Johtaminen on viestintää, joka pyrkii asetettuihin tavoitteisiin. Liiketoimintaa ei olisi ilman viestintää ja johtamista. (Lohtaja-Ahonen & Kaihovirta-Rapo, 2012, s. 13.) Siksi tapahtumajärjestäjällä on vastuu viestiä kaikille tapahtumassa työskenteleville tahoille heidän olevan vastuussa turvallisuudesta, niin että he mieltävät turvallisuuden yhdeksi keskeisemmäksi tekijäksi. Tätä kutsutaan turvallisuuskulttuuriksi.

Kuvio tapahtumajärjestäjän vastuusta käynnistää ja johtaa tapahtumansuunnittelu ja -toteutusprosessia, jossa viestinnällä suuri merkitys tapahtuman onnistumisessa.

YHTEISTYÖKUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Turvallisuuskulttuurin luominen yhdessä yhteistyökumppaneiden ja eri sidosryhmien kanssa on tarpeen aloittaa varhain tapahtuman suunnitteluvaiheessa.

Resto-tietotaitokilpailu on suljettu yleisötilaisuus. Tapahtuman toteuttamiseen ei ole kaavaa miten tapahtuma pitää toteuttaa tai suunnitella. Tapahtuman järjestysvastuussa olevan ammattikorkeakoulun on syytä huomioida eri tapahtumatilat, ja niiden esteettömyys, paloturvallisuus ja pelastusturvallisuus.

Resto-tietotaitokilpailuissa 2024 huomasimme, kuinka tärkeää turvallisuuskysymysten esittäminen yhteistyökumppaneille oli.

Jos kilpailutapahtumasta toteutetaan osa järjestysvastuussa olevan ammattikorkeakoulun tiloissa, on syytä siitä olla yhteydessä tilan turvallisuudesta vastaavan henkilökunnan kanssa esimerkiksi turvallisuus- ja kiinteistöpäällikön kanssa.

Tapahtumassa ruokailut, päätös gaala ja kollegoiden oheishjelma voidaan toteuttaa eri yritysten toimesta. Yrityksille on tärkeää tuoda varhaisessa vaiheessa esiin turvallisuuden merkitys. Yrityksiltä on hyvä kysyä ensiapu välineiden olemassa olo tapahtumatilassa, paloturvallisuus ja pelastustiet sekä toimintaohjeet hätätilanteissa.

Yrityksillä velvollisuus esittää pyydettyä turvallisuusohjeistus ja tiedottaa asiakkaita turvallisuudesta.

RISKIENHALLINTA

Keskeisiä toimia turvallisuusjohtamisessa ja sen suunnittelussa on riskien tunnistaminen, riskianalyysi sekä riskien merkitysten arviointi. (Martikainen & Ranta, 2016, s. 22.) Riskienhallinta on tärkeä osa työn turvallisuuden kehittämistä, koska tuntemattomia vaaroja ei voida torjua (Työturvallisuuspakki, n.d.). Sen vuoksi tapahtumajärjestäjän on muodostettava yhteistyö koko tapahtuman parissa työskentelevän organisaation kanssa. Tällöin voidaan puhua turvallisuusjohtamisesta ja turvallisuuskulttuurin luomisesta, jossa jokainen tapahtuman toteutukseen vaikuttava toimia ottaa turvallisuusvelvoitteet ja toimintatavat yhtenä tärkeimpänä arvona.

Jotta tapahtuman turvallisuussuunnittelussa voidaan ottaa kaikki riskit huomioon, kattava riskienarviointi on syytä tehdä. Riskienarviointiin liittyy vaarojen tunnistaminen, vaarojen hallitseminen ja niistä ammattimaisesti tiedottaminen. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 2018, s.12 kohta 4.3. Riskien arviointi.) Riskit on syytä määrittää niiden todennäköisyyden ja vakavuutta huomioiden. (Työturvallisuuspakki, n.d.)

Vakavuutta ja todennäköisyyttä voidaan kuvantaa ja määritellä esimerkiksi taulukon avulla, jossa arvioidaan uhan tai riskin tapahtumisen todennäköisyys ja siitä syntyvät seuraukset. Seurakset voidaan lajitella vähäisistä riskeistä – vakaviin riskeihin, joiden todennäköisyys vaikuttaa tapahtuman toteutukseen.

Tapahtuman todennäköisyys	Seurausten vakavuus		
	1.Vähäiset	2. Haitalliset	3. Vakavat
1. Epätodennäköinen	1. Merkitykseltön riski	2. Vähäinen riski	3. Kohtalainen riski
2. Mahdollinen	2. Vähäinen riski	3. Kohtalainen riski	4. Merkittävä riski
3. Todennäköinen	3. Kohtalainen riski	4. Merkittävä riski	5. Sietämätön riski

Riskienarviointi taululukko hahmoitelta.

Lähde: Riskienhallinta, (n.d.). Työturvallisuuspakki.

RISKIT JA NIIDEN HALLITSEMINEN

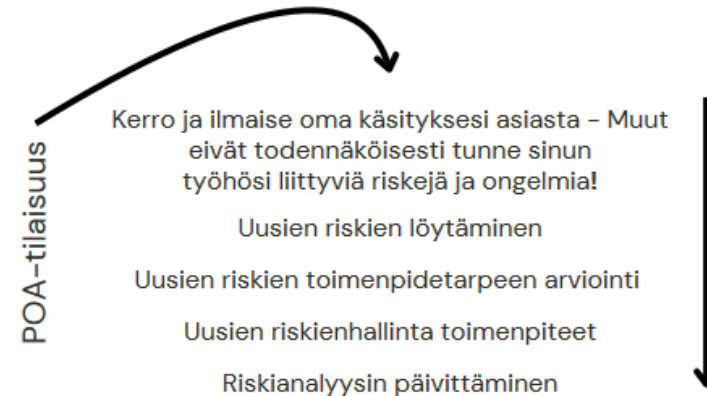

POA APUNA RISKIENHALLINNASSA

Koska tapahtuman toteuttamiseen pääsääntöisesti tarvitaan monia eri tahoja ja toimijoita, voidaan heidän tietotaitoa hyödyntää riskienhallinnassa Potentiaalisten ongelmien analyysia (POA) hyödyntäen. POA on alunperin kehitetty suurteollisuuteen, jossa riskit ovat suurimmat. Siksi riskien tunnistamiskyky on hyvä. POA käyttää menetelmänä luovaa ideoitua ja käsittelyä riskien parissa yhdessä työryhmän kanssa. POA-tiimi koostuu ihmisistä, jotka tietävät kohteesta: työntekijät, työnjohtajat, suunnittelijat, riskeistä ja laadusta tietävät henkilöt. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry, n.d.)

POA-tiimin täytyy koostua aiheesta tai kohteesta tietävistä ihmisistä. Tapahtuma-alalla POA-tiimi voisi koostua: työntekijöistä (alihankinta ja omat työntekijät), ydinryhmä, joka vastaa tapahtumasta, eri toimijoiden edustajat ja viranomaiset. Resto-tietotaitokilpailun riskienhallinnassa POA-tiimi olisi hyödyllistä muodostaa: projektitiimistä (opiskelijat ja opettajat), opiskelija oppaat tapahtumassa, tapahtumatilojen edustajat ja toimijat.

POA yksinkertaisesti.

Lähde: Vuori & VTT Automaatio, 1998, Suomen Riskienhallintayhdistys ry.

POTENTIAALISTEN ONGELMIEN ANALYYSI LYHYESTI

1. POA:N VALMISTELU

Sovitaan kohde tai riskit, jonka takia tarvitaan POA-analyysia

POA-tiimin on syytä koostua erilaisista ihmisistä, jotka tietävät kohteesta. Jo kolmesta neljään henkilöä tiimissä riittää ja POA:n osaava henkilö vetämään analyysia.

Lähtökohtaisesti POA-analyysi tarvitsee analysoitavasta kohteesta riippuen aikaa 1-3 tuntia, rauhallisen tilan ilman puhelimia tai muita ärsykeitä ja osaava henkilö vetämään analyysia, joka on sopivan ulkopuolinen.

2. RISKIEN IDEOINTI AIVORIIHELLÄ

Tilaisuuden alussa kerrataan

- **Tilaisuuden tavoite:** riskien analysointi, niiden tunnistaminen sekä hallintakeinojen ideointi
- **Tarkastelun rajaus:** tehtävän, riskilajien tai projektin tarkastelu.

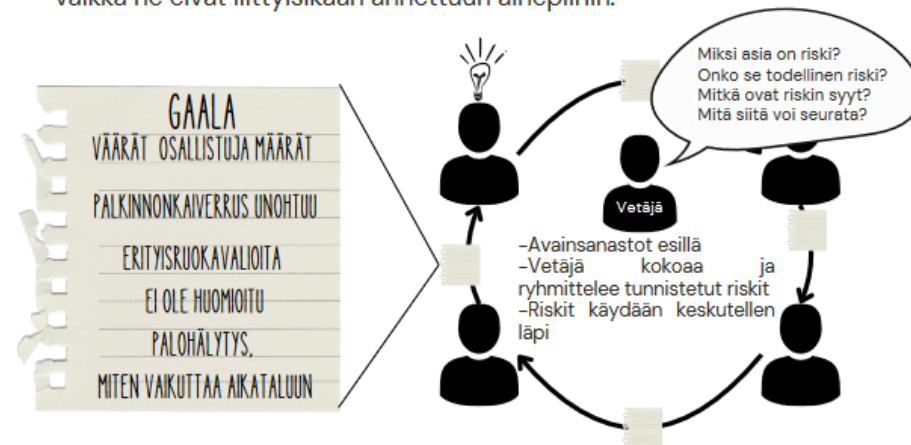
Vetäjä esittelee riskianalyysin tärkeimmät periaatteet:

- Tilaisuudessa etsitään avoimesti riskejä ja ongelmia sekä keinoja niiden hallintaan. Sen vuoksi puhutaan asioista eikä ihmisistä, joten syytely ja selittely ei kuulu riskianalyysiin.
- Erikoisetkin tilanteet saavat tilaa, sillä riskien tunnistaminen on yhteinen etu ja tunnistamattomia riskejä ei voi hallita!
- Jokainen tiimistä on uniikki oma itsensä, joka tuo analyysiin erilaisia näkökulmia.

POA-analyysissa käytetään aivoriihiteknikkaa, jossa paneudutaan aihepiiriin erilaisten avainsanojen kautta, joista ryhmäideoi riskejä. Nämä avainsanat ovat jaettu "asioihin" sekä "ilmiöihin ja ongelmiin", joille voi tapahtua jotain epäsuotuisaa. Suomen Riskienhallintayhdistys ry on koonnut yleisen- ja liikeriskeille tarkoitetun avainsanaluettelon POA-tilaisuuden avuksi.

Tulevaisuudessa tapahtumateollisuuteen voisi olla hyödyllistä toteuttaa oma avainsanaluettelo, joka tukisi tulevia tapahtumien järjestäjiä, ja helpottaisi sekä nostaisi turvallisuuden käsittelemistä yhtenä tärkeimpänä asiana tapahtuman suunnittelussa.

Jokaiselle tiimin jäsenelle POA-tilaisuudessa annetaan paperilappu joka kiertää henkilöltä henkilölle. Kukin tiimin jäsen kirjottaa paperille kolme riskiä annetuista asioista, jonka jälkeen paperi kiertää niin kauan tiimin kesken kunnes lisää asioita ja ongelmia ei enää synny, vaikka ne eivät liittyisikään annettuun aihepiiriin.

Hahmotelma POA-tilaisuudesta riskien ideoinnista luovalla aivoriihiteknikalla.

POTENTIAALISTEN ONGELMIEN ANALYYSI LYHYESTI

3. RISKIEN JÄRJESTELMÄLLINEN ARVIOINTI

Vetäjä kokoaa ja ryhmittelee riskit, jotka ovat syntyneet aivoriihestä. Riskit käydään läpi vetäjän johtamalla keskustelulla. (ks. Hahmotelma s.5.) Keskustelun ollessa käynnissä yritetään samalla löytää lisää riskejä. Kun vetäjä on ryhmitellyt riskit, niitä on helpompaa tunnistaa.

Kun riskeistä keskustellaan yhdessä, arvioidaan samalla riskien todennäköisyyttä ja merkittävyyttä. Riskit luokitellaan ja arvioidaan yhdessä. Riippuen käytetäänkö millaista riskianalyysilomaketta tai riskienhallintataulukointia (ks. taulukko s.4.), riskit luokitellaan näiden perusteella.

Esimerkiksi seuraavalla tavalla (tai edellä mainitulla riskienhallinta taulukolla s.4.):

- **Ei riskiä.** Riski on niin mitätön, että sillä ei ole merkitystä.
- **Riski hallinnassa.** Merkittävä riski, joka on tällä hetkellä hallinnassa.
- **Hoidettava kuntoon.** Merkittävä riski, joka vaatii lisäkäsittelyä tai välittömiä toimenpiteitä.

Tapahtuman turvallisuussuunnittelussa on vastuullista tehdä pelastussuunnitelma, joka sisältää tapahtuman vaarojen ja riskien selvityksen sekä tapahtuman turvallisuusjärjestelyt. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto tarjoaa yleisötalouden turvallisuussuunnitteluun valmiin pohjan, jota oli myös käytetty vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailun turvallisuussuunnittelussa.

4. TOIMENPIDETARPEEN ARVIOINTI

Kun kaikki riskit on arvioitu. **Hoidettava kuntoon** -luokitellut riskit ja ongelmat arvioidaan niistä aiheutuvan riskin suuruutta. Riskin suurus riippuu siitä **mitä useammin tai todennäköisemmin se toteutuu** tai **mitä suuremmat vahingot se toteutuessaan aiheuttaa**.

Riskien tarkassa arvioinnissa auttaa kolmiportainen asteikko, sillä arviointi saattaa olla vaikeaa. Portaikko etenee: vähäinen, kohtalainen ja merkittävä tai asteikolla 1,2 ja 3.

5. RISKIENHALLINTA TOIMENPITEET

Käytännön toimet riskien välttämiseksi, pienentämiseksi tai siirtämiseksi on riskien arvioinnin tärkein vaihe. Vahinkojen syntyminen tai vähentämien on ensisijainen pyrkimys. Osa riskeistä kannattaa sekä joudutaan pitää omalla vastuulla, sen vuoksi analyysia kannattaa päivittää tasaisin väli ajoin.

Riskien käytännön toimenpiteet aloitetaan suurimmista riskeistä. Suurimpien riskien kanssa etusijalla on myös toimenpiteet jotka poistavat useiden ongelmien syitä. Riskien yhteenvetolomakkeelle tai vastaavalle kirjalliselle tiedostolle kirjataan

- Sovitut toimenpiteet
- Vastuuhenkilöt, jotka hoitaa sovitut asiat
- Toteutusaikataulu.

Lähde: Vuori & VTT Automaatio, 1998, Suomen Riskienhallintayhdistys ry.

VIESTINTÄ

SISÄINEN- JA ULKOINEN VIESTINTÄ

VIESTINTÄSUUNNITELMA

Tapahtuman viestintäsuunnitelma koostuu kahdesta erilaisesta viestinnästä: ulkoisesta- ja sisäisestä viestinnästä, jotka painottuvat tapahtuman elinkaaren eri vaiheisiin. Viestintäsuunnitelmassa jaotellaan kuka viestii, milloin viestitään ja mitä viestitään. Oli kyseessä vähäkään isompi tapahtuma, on suositeltavaa tehdä tarkka viestintäsuunnitelma, sillä viestinnän ansiosta tapahtumasta tulee enemmänkin yhteinen taival. Viestinnän tehtävänä on tehdä osallistujan sitoutumisesta ja osallistumisesta mahdollisimman helppoa. (Wallo & Häyrinen, 2022, 2.15.)

Tapahtuman onnistumisen kannalta on tärkeää ydin järjestäjätiimin sisällä päättää mitä viestintäkanavia käytetään ja miten tiedostoja tallennetaan. **Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailussa järjestäjätiimi käytti Microsoft Teams -alustaa sisäiseen viestintään.** Alustalle ladattiin erilaisia tapahtumaa koskevia tiedostoja, tiedotettiin tärkeistä asioista ja ylläpidettiin tapahtumalle erityisen tärkeäksi huomattua "Matersheet" Excel-tiedostoa ja yhteydenotto lomaketta eri yrityksiin.

"Mastersheet" Excel-tiedosto piti sisällään koko tapahtuman elinkaaren kulun. Se auttoi kollegaohjelman hahmottamisessa, sillä ohjelman suunnittelu vaati erityistä huomiota, vaikka kollegaohjelmaan osallistui vähemmän henkilöitä kuin kilpailuohjelmaa. Haastavaa ohjelman suunnittelussa oli ihmisten koossa pitäminen. Ratkaisimme tämän ongelman, niin että määräsimme yhden vastuu opettajan ja yhden järjestäjätiimin jäsenen huolehtimaan koko tapahtuman ajan kollegaohjelmasta, mikä helpotti paljon ulkoisen viestinnän ja materiaalin tuottamisessa, myös toisesta tapahtuman ohjelmasta.

Kollegoita lähestyttiin vuoden vaihteessa ilmoittautumislomakkeella, jonka jälkeen heitä ja kilpailijoita tiedotettiin etukäteen sähköpostin kautta. Kollegoiden näkökulmasta tarpeeksi aikaisin kattavan tiedonsaaminen lisää turvallisuuden tunnetta sekä sitouttamista tapahtumaan. Etukäteen annetun tiedon lisäksi annettiin pääsy tapahtumassa käytettyyn tapahtumasovellukseen, josta löytyi tietoa kulkuyhteyksistä, turvallisuusohjeistuksesta ja tapahtuman kulusta.

Kaikkein tärkein huomio tapahtumapäivien aikana oli, että huolellisesti suunniteltu juoksutuslista minimoi kaiken turhan sisäisen viestinnän, sillä kaikilla oli tiedossa mitä seuraavaksi tapahtui. Vaikka juoksutuslista toi turvallisuutta järjestäjätiimille, loimme myös Whatsapp-ryhmän nopealle viestinnälle.

Jouksutuslista on tarkasti minuutteina suunniteltu aikataulu, jossa voi olla lisättynä aika, paikka, tarvikkeet, vastuuhenkilö yms. Lähtökohtaisesti juoksutuslista on tapahtumajärjestäjien tapahtumapäivien runko.

Sisäinen viestintä	Ulkoinen viestintä
Järjestävän organisaation henkilökunta	Kutsuttavat ihmiset
Projektiorganisaatio	Osallistujat
Tapahtuman yhteistyökumppanit	Ilmoittautuneet
Alihankkijat	

TOIMENPITEET

TURVALLISUUSTOIMENPITEET JA TOIMINTASUUNNITELMAT HÄTÄTILANTEISIIN

Tapahtuman turvallisuussuunnittelussa tulee ottaa huomioon tapahtumasta tehtävä pelastussuunnitelma, jossa käydään läpi tapahtumassa käytettävät tilat ja niiden turvallisuus- ja esteettömyys standardit.

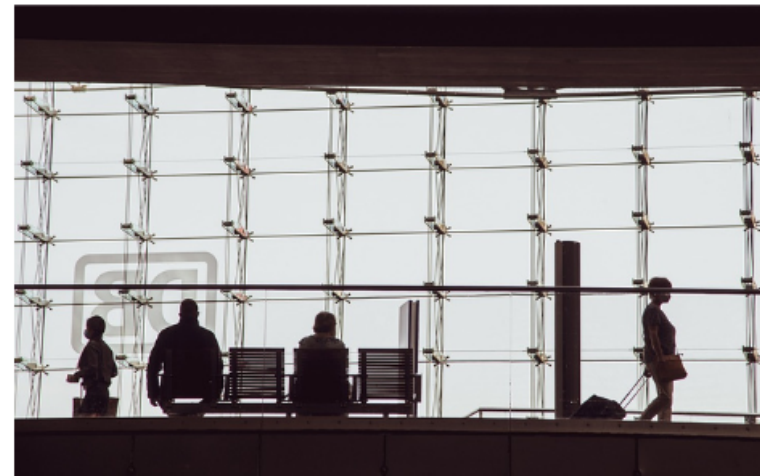
Tapahtumajärjestäjä on vastuussa osallistujien turvallisuudesta, siksi turvallisuustoimenpiteiden ja toimintasuunnitelmat hätätilanteisiin tulevat todella tärkeiksi. Turvallisuussuunnitelmassa täytyy käydä ilmi, miten kriisi- ja hätätilanteissa toimitaan, ja kuka toiminnasta on vastuussa.

Resto-tietotaitokilpailussa 2024 todettiin hyödylliseksi kerätä kaikkien yhteistyökumppaneiden tilojen turvallisuustoimenpiteet, jotka olivat käytössä kisojen aikaan. Kollegaohjelman osallistujia pystyttiin porrastamaan kilpailijaohjelman osallistujista, mikä helpotti kollegaohjelman osallistujien hallintaa sekä vähensi ruuhkaantumista siirtymäaikoina. Yhteistyökumppaneiden tilojen turvallisuustoimenpiteisiin ennalta perehtyminen lisäsi osallistujien turvallisuutta sekä selkeytti turvallisuussuunnitelmien vastuiden jakoa.

KRIISIVIESTINTÄ

Resto-tietotaitokilpailussa 2024 laadittiin myös kriisiviestintäsuunnitelma. Kyseisessä viestintäsuunnitelmassa valittiin luokitella vain mahdolliset kriisitilanteet operatiivisiin- ja maineeseen liittyviin riskeihin, joille annettiin toimintasuunnitelmat sekä kriisien ennaltaehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä. Tässä suunnitelmassa todennettiin miten kriisiviestintä käynnistetään ja miten sitä hallitaan ja tiedotetaan eri osapuolille. Kriisiviestinnän käynnistämisen jälkeen seurataan ja arvioidaan kriisiä, mikäli jälkihoitoa tarvitaan muun muassa viranomaisten kanssa. Kriisiviestintäsuunnitelmassa Resto-tietotaitokilpailussa vuonna 2024 oli kirjattuna myös kilpailutapahtuman järjestäjien tärkeimmät yhteistiedot ja yhteistyökumppanit.

Kriisi velvoittaa nopeaan viestintään ja toimenpiteisiin. Kriisiviestintä on viestintää poikkeustapauksissa, joissa vahvistetuille toimenpiteille on käyttöä vähentämään kriisin kielteisiä seurauksia. Näitä toimenpiteitä määrää sekä kantaa vastuun organisaation ylin johto. Tärkeimmät sidosryhmät viestinnässä ovat oma henkilöstö, asiakkaat, omistajat ja media. Siksi tapahtumaviestintään kuuluu myös kriisiviestintä, jotta tilanteisiin osataan reagoida vaatimusten mukaisesti niin että mahdolliset haitat voidaan minimoida. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola, 2016, kohta Kriisiviestintä.)

Kuva: Pixabay

YHTEENVETO JA POHDINTA

Kuva: Pixabay

1

TARKAT OSALLISTUJA MÄÄRÄT

Osallistujien määrästä on syytä pitää tarkkaa kirjaa. Kollegaohjelman toteutuksessa pitää huomioida myös ne tilaisuudet, jossa tapahtuman ohjelmat tapahtuvat samassa tilassa. Tarkat osallistuja määrät vaikuttavat budjetointiin, joka taas vaikuttaa laskutuksiin. Määrät vaikuttavat paloturvallisuuteen, mahdollisiin kuljetuksiin, erilaisiin tilauksiin, ohjelmiin, ruokailuihin ja yhteistöihin muiden toimijoiden kanssa.

Tarkat osallistuja määrät kannattaa jakaa eri tapahtumaohjelmien kesken. On myös hyvä huomata päätösgaala, johon yleensä kutsutaan tapahtuman ulkopuolelta kutsuvieraita. Kutsuvieraat saattavat vaikuttaa myös yllä mainittuihin seikkoihin.

2

TURVALLISUUSSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Turvallisuussuunnitelman laatiminen on vastuullista sekä osa ammatillista oppimista osana projektia. Kun laadimme turvallisuussuunnitelmaa saimme paljon uutta näkökulmaa siihen miten laajasti osallistujien turvallisuutta tulisi miettiä sekä toteuttaa.

Suunnitelma pitää sisällään myös pelastussuunnitelmat, turvallisuus-toimenpiteet sekä tärkeät yhteystiedot. Lisäsimme turvallisuussuunnitelmaamme kriisiviestintäsuunnitelman sekä koulutettujen häirintäyhteyshenkilöiden yhteyttiedot ja toimintatavat.

Turvallisuussuunnitelma kokosi myös tapahtuman rungon, joka auttoi hahmottamaan asiakaspolkua, ja koko tapahtumaa eri tapahtumaohjelmien sisällöistä.

3

KOKONAISUUDEN YHDESSÄ PITO

Resto-tietotaitokilpailu on laaja kolmipäiväinen kilpailutapahtuma, jonka toteuttamiseen voi osallistua satoja henkilöitä, kun ottaa huomioon tapahtumatilat, henkilökunnan ja yhteistyökumppanit.

Kollegaohjelman toteuttamisen haasteet tulevat esille siinä miten ohjelmat saadaan sopimaan hienovaraisesti yhteen kilpailijaohjelman kanssa, niin ettei se häiritse kilpailutehtävien työstämistä tai helpota niitä.

Vuoden 2024 Resto-tietotaitokilpailussa kollegaohjelmaan osallistuvat henkilöt liikkuvat järjestäjätiimin henkilökunnan kanssa, jotta aikatauluihin ei tulisi liukumista, mikä vaikutti ohjelman hallittuun kulkuun.

4

JOHTAMINEN

Koska johtaminen on viestintää, on sillä suuri merkitys miten järjestäjätiimi toimii. Tiimin sisällä saattaa olla opiskelijoiden lisäksi ohjaavia opettajia, mutta tiimin projektipäälliköllä on iso rooli siinä miten projekti etenee tai siinä miten sen halutaan etenevän.

Sisäiset- ja ulkoiset viestintä kanavat täytyy päättää jo projektin alussa. Miten tiedostot tallennetaan, miten seurataan projektin etenemistä yms. Vastuullinen johtaja kommunikoi ja jakaa vastuuta kaikille järjestäjätiimin jäsenille.

Koska tapahtuma on aina uniikki ja ainutlaatuinen, eikä välttämättä järjestävällä taholla ole vastauksia tai tietoa heti. Ydin järjestäjätiimin täytyy siis olla kärsivällinen tiedonsaannin kanssa, joka voi velvoittaa välillä ennalta suunnittele-mattomiin työtehtäviin.

LÄHDELUETTELO

Kortetjärvi-Nurmi, S. & Murtola, K. (2016). Areena: Yritysviestinnän käsikirja (1.2. painos.). Edita. ISBN 978-951-37-6792-1 EPUB

Lohtaja-Ahonen, S., & Kaihovirta-Repo, M. (2012). Tehoa työelämän viestintään (2. uud. p.). Sanoma Pro. ISBN 978-952-63-1790-8

Mannermaa, K., & Alma Talent. (2022). Työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin käsikirja. Alma Talent. ISBN 978-952-14-4708-2

Martikainen, S & Ranta, T. (2016). Turvallinen tapahtuma – opas oppilaitosten ja korkeakoulujen tapahtumanjärjestäjälle [AMK-opinnäytetyö, Laurea-ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-438-5>

Matinaho, J. (2024). Markkinointisuunnitelma ja viestinnän vuosikello : restonomien tietotaitokilpailut 2024 [AMK-opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024051411681>

Nuolioja, S. (2024). Turvallisuussuunnitelma ja tapahtumaturvallisuus : RESTO2024-kilpailun joukkueohjelman näkökulmasta [AMK-opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024052314682>

Resto.fi. (n.d.). Tapahtuman historia. Haettu 4.12.2023 osoitteesta <https://resto.fi/historia/>

Suomen Riskienhallintayhdistys ry. (n.d.). Potentiaalisten ongelmien analyysi (POA). Haettu 12.9.2024 osoitteesta <https://pk-rh.fi/tools/poa-analyysi.html>

Suomi.fi-verkkotoimitus. (12.1.2024). Yleisötilaisuuden järjestäjän muistilista. Digi- ja väestötietovirasto. <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/turvallisuus-ja-jarjestys/opas/jarjestys/yleisotilaisuuden-jarjestajan-muistilista>

Tapahtumateollisuus. (06.07.2023). Tapahtumateollisuus ry:n yleisesite. Tapahtumateollisuus ry. Haettu 14.1.2024 osoitteesta <https://www.tapahtumateollisuus.fi/ajankohtaista/2023/07/tapahtumateollisuus-ryn-yleisesite-on-julkaistu/>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). (22.10.2018). Tukes-ohje 2/2015: Ohjelmalveluiden turvallisuuden edistäminen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Haettu 30.1.2024 osoitteesta <https://tukes.fi/documents/5470659/6410920/Tukes-ohje+2-2015+Ohjelmalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen/6bfb2e72-1a3b-4c9a-8f54-1fa3b5dcb123/Tukes-ohje+2-2015+Ohjelmalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen.pdf/Tukes-ohje+2-2015+Ohjelmalveluiden+turvallisuuden+edist%C3%A4minen.pdf?version=1.3&t=1658491460862>

Työkalupakki. (n.d.). Riskienhallinta. Haettu 12.9. 2024, kohteesta <https://tyoturvallisuuspakki.fi/riskienhallinta/>

Wallo, H., Häyrynen, E., Pajala, K., & Pajala, K. (2022). Tapahtuma on tilaisuus: Tapahtuman suunnittelu ja toteutus (6., uudistettu laitos.). Tietosanoma. ISBN 978-951-885-497-8 EPUB

Wäre, N. (2024). Esihenkilönä kehittyminen apulaisprojektipäällikkönä : Resto-tietotaitokilpailut Porissa 2024 [AMK-opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024051712989>